

45
**DE
PLACENTAE MORBIS.**

DISSERTATIO
INAUGURALIS PATHOLOGICO-THERAPEUTICA
QUAM
CONSENSU ET AUCTORITATE
GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS
IN
UNIVERSITATE LITERARIA
FRIDERICA GUILELMA
UT SUMMI
IN MEDICINA ET CHIRURGIA HONORES

RITE SIBI CONCEDANTUR
DIE VII. MENS. SEPTEMBRIS A. MDCCCXXXV.

H. L. Q. S.

PUBLICAE DEFENDET

AUCTOR

HENRICUS TROLL

HELVETUS.

OPPONENTIBUS:

B. HUMELET, MED. ET CHIR. DR.

C. W. BREITHAUP, MED. ET CHIR. CAND.

H. MANGOLD, MED. ET CHIR. CAND.

BEROLINI, TYPIS NIETACKIANIS.

DE ALACRITATE MORBIDA

DISSENTATIO

IN ALACRITATE MORBIDA

DE

CONSERVATIONE ET ALACRITATE

DE ALACRITATE MORBIDA

IN ALACRITATE MORBIDA

Res ardua, vetustis novitatem dare, novis
auctoritatem, obscuris lucem, dubiis fidem,
omnibus vero naturam et naturae sua omnia,

Plinius.

KENNEDUS TROLL

OPROBRIUM

R. HENRIET, MED. ET CHIR. DR.

C. W. BRINTHALP, MED. ET CHIR. CAND.

H. HAZARD, MED. ET CHIR. CAND.

HEROIZI, TIPS METACHOZIS

V I R O

**ILLUSTRISSIMO, CELEBERRIMO,
EXPERIENTISSIMO,**

DIT. GUIL. HENR. BUSCH,

**MEDICINAE ET CHIRURGIAE DOCTORI, REGI A CONSI-
LIIS MEDICIS, MEDICINAE PROFESSORI P. O. IN UNI-
VERSITATE LITTERARUM FRIDERICA GUILIELMA, INSTI-
TUTI CLINICI OBSTETRICH DIRECTORI, ORDINIS REGII
DE AQUILA RUBRA IN CLASSE QUARTA EQUITI, PLURIUM
SOCIETATUM MEDIC. ET NATURAE SCRUTAT. SO-
DALI, FACULTATIS MEDICAE H. T. DECANO,**

H A S

**QUAESCUNQUE LITTERARUM
PRIMITIAS**

SUMMA CUM REVERENTIA

OFFERT

AUCTOR.

P R A E F A T I O.

Cur scribendi consilium ceperim, non est quod exponam, nemo enim nostrum ignorat, majorum morem legesque academicas ita ferre, ut, quicumque summos in medicina et chirurgia honores appetat, dissertationem inauguralem, tanquam publicum eruditionis specimen, conscribat atque defendat. Hac igitur parte opusculo meo nulla excusatione opus esse, video. Sin materiem, de qua disserui, respicis, sane interrogare licebit, cur tam grave arduumque elegerim argumentum, quippe cujus accurata et laudabilis expositio tironis vires longe superare videatur! Rem esse difficilem, imo difficillimam, lubentissime largior, nam praeterquam quod placentiae morbi, quotquot sunt, saepe sagacissimi medici attentionem effugiunt operamque fatigant, illud etiam accedit, quod pauci tantum scriptores hanc arenae medicae partem exararunt, itaque parciores modo fontes exstant, e quibus tiro ea possit hau-

rire, quae ad concinnandum opus academicum necessaria sunt. Verumtamen aliquanto majoris pretii operam me esse facturum opinabar, si in materiam minus cognitam atque tritam inquirerem et, quae possem, nova et propria passim adderem, quam si centies dicta iterum apponendo novitatis speciem jactarem. Tantum vero abest, ut opusculum meum omnibus numeris absolutum existimem, ut lectorum benevolentiae atque humanitati memet commendem, quippe qua maxime mihi opus esse, sciam persuasumque habeam. Valete igitur, LL. BB., et quae vel rationi vel experientiae minus consentanea inveneritis, virium juvenilium imbecillitati imputanda censeatis.

DE PLACENTAE MORBIS GENERATIM.

Tametsi anatomia pathologica recentiori tempore magna ceperit incrementa, tametsi numerosae eaque accuratiores disquisitiones circa partes aegrotantes earumque mutationes institutae sint, tamen placenta, quod ad morbosas condiciones attinet, raro diligentiori examini submissa est. Quod paucitantum scriptores de hujusce organi morbis disseruerint eorumque super diagnosin et medelam lucis aliquid diffuderint, his explicari videtur: placenta, intimo in corpore abscondita, visum tactumque subterfugit; existentiae tempus habet certum atque breve, nec prius ob sensus nostros cadit, quam peractis functionibus a vivo organismo secesserit, eo nimirum tempore, quo cognitio ejus morborum atque mutationum parum emolumenti affert. Idem vero organon totam inter graviditatem atque parturitionem tantas agit partes, ut continua

eaque diligentissima observatione haud indiguum videatur. Proinde operae pretium me facturum esse arbitror, si ea, quae hacce de materie passim tradita sunt, succincte apponam et efficaciam describam, quam pathologicae hujus partis mutationes in foetus vitam matrisque valetudinem exserant.

Constat placenta e vasis sanguiferis, per telam fibrosam in substantiam spongiosam coactis. Quamquam fabrica utatur simplici, tamen iisdem, ac alia organa, morbis obnoxia est, singulatim iis, qui adoriuntur pulmones, quippe quibuscum placenta physiologicam quoque necessitudinem alat; eadem glandularum morbis haud raro corripitur; quod quidem tanto magis mirabimur, si quorundam priorum anatomicorum sententiam, placentae inesse glandulas parvas, passim dispositas vasaque absorbentia, ab utero ad eam transeuntia, recentiorum disquisitionibus refutatam esse meditamur.

Quum placenta inferiorem fabricae organicae gradum teneat, morbi ejus plerumque tales sunt, qui materiem magis quam vires afficiant, attamen omnes duplicem hujus organi functionem, scilicet foetus nutritionem et sanguinis mutationem, magis minusve offendant. Eidem matri nunquam non injurias inferunt, graviditatis decursum et ipsum partus laborem disturbant.

Quodsi ullum signum sub sensus nostros caderet, quo placentae functiones quales statu nor-

mali sint, cognosceremus, certiore morborum ejus diagnosin constituere liceret. Quaecunque autem symptomata placentae morbum nuntiant, ambigua sunt, diagnosis a partium finitimarum simultaneis affectionibus difficillima, quamobrem de morbi sede semper ambigitur multoque minus de ejus vera natura certum judicium ferri potest. Wilde (1) »unicum, inquit, et pathognomonicum signum fere omnibus placentae morbis commune est dolor continuus, magis minusve gravis, qui ex uteri loco, ubi placenta haeret, incipit, ad lumbos, sinum pudoris femoraque propagatur.« Idem vero paulo post haec apponit: »Sane unum quidem signum, dolor enim uterinus, ad placentae morbum penitus cognoscendum non satis est.« Reliqua symptomata, ut motus febriles, animi intemperies, inquietas, agrypnia, venter tactu dolens, vel nimis inflatus, defectus motuum foetalium, abortus imminentis indicia, haemorrhagiae et alia, quorum modo haec modo illa placentae morbos a scriptoribus passim relatos, plerumque autem post partum demum cognitos, antecessere, multo minoris facienda sunt, quamobrem fore sperabimus, ut observationes sedulae, per longius tempus continuatae, rem magis illustrent. Plurimum utilitatis in posterum auscultationem duci-

(1) L. c. cap. II. p. 14.

bus Laennec et Lejumeau de Kergaradec (1) laturam esse confido. Lejumeau enim pulsationem simplicem, regularem, matris pulsui omnino isochronicam, strepitu quodam folliculari (souffle) qui in nonnullis cordis vasorumque majorum morbis observatur, conjunctam, spatio exiguo circumscriptam, interdum autem loco suo decedentem, intermittentem, late diffusam, quam plerisque in exemplis animadvertere ac distinguere potuit, aliquomodo locum spectare putat uteri, cui adhaereat placenta. Quam quidem pulsationem simplicem, ut dicunt, ego, qui minus sum exercitatus, discernere non potui; existere eam, largior quidem, sed a placenta, vel ab arteriis uterinis circa ejus insertionem decurrentibus repetendam esse, dubito. Quo enim modo interpretaberis intermissiones? quo modo illud, quod pulsatio saepe locum mutat latiusque diffunditur? Nec placenta sedem habere potest pulsationis, quippe quae matris pulsui isochronica sit, quare, si illam sententiam defendere velis, matris cor in placentam immediate agere, existimes necesse est. Tam anatomia docet, quam injectiones probant, uteri gravidum vasa ad placentam directe non transire. Dugés (2) placenta, inquit, non aequae atque cor organon sistit, quod sese contrahendo ambitum

(1) Mémoire sur etc.

(2) Notizen etc.

mutet, quare pulsationem efficere nequit. Sanguis per eam, tanquam per vasa capillaria, sanguinem ei advehentia, continuo cursu circumferatur necesse est. Quum accuratiori hujus rei notitia destituar, meam ipsius sententiam de pulsatione illa apponere non decet; plurimum autem probabilitatis habere videtur opinio ab Haus (1) prolata, quippe qui pulsationem vel ab aorta, vel ab arteriis iliaticis repetat, haec habens: „sonus ejus relative plenus atque clarus, causam ejusdem in vase aliquo majore ponendam esse, mihi persuadet. Multas hujus pulsationis simplicis varietates ad relativum situm refero, qui uterum aut foetum inter et aortam aut arterias iliaticas intercedit.“ Utinam haec res scrutatorum studio et opera magis magisque delucidetur.

Placentae morborum divisionem causarum efficientium ratio praebet, quippe quarum aliae vires ejus vitales immediate ad anomalas actiones incitent, aliae mechanica vi agentes fabricam offendant. Quibus praemissis morborum divisio generalis in dynamicos et organicos nititur. Morbus dynamicus in processu vitali anomalo cernitur, qui immediatam principii vitalis, seu virium vitalium mutationem sequitur. Morbus organicus haud minus quidem in processu vitali abnormi consistit, idem vero turbato organi mechanismo, seu fabrica, proxime

(1) Die Auscultation etc.

efficitur. Hoc in opusculo non stricte divisionem commemoratam sequar, sed primum de placentae inflammatione hujusque exitu disseram, tum reliquos placentae morbos deinceps subjungam.

Quod aetiologiam attinet, causarum disponentium internarum paucae cognitae et ne hae quidem experientiae testimoniis satis confirmatae sunt. Constitutio singularis, quae dispositionem ad placentae morbos inferat, commonstrari nequit. Auctore Murat (1) gravidae, quae diutius phthisi pulmonali, aut lue venerea laborarunt, morbis illis praecipue obnoxiae sunt. Diathesin hereditariam aut acquisitam, nec non aëris injurias ad eos producendos aliquid valere, improbabile non est.

Causis externis s. occasionalibus inprimis mechanicae injuriae interponendae sunt, ut plaga, ictus, lapsus, praecipue abdomen ferientes, universi corporis concussio, nimiae ejus contentiones, vestimenta strictiora, ventrem comprimentia, similiaque. Neque minus nocentibus causis accenseri debent: suppressio diaphoresis, singulatin abdominis refrigerium atque pedum, abusus ciborum potuumque excitantium, calefacientium, flatulentorum, incauta eorum remediorum administratio, quae systematis uterini hyperstheniam inducunt et abortum efficere queunt; denique animi pathemata saepius repetita,

(1) Dictionnaire des sciences méd. Tom. XLII. p. 544.

tam excitantia quam deprimentia, ad evocandos placentae morbos haud parum conferunt.

Pariter atque diagnosis ardua est prognosis, quippe quam ex causis intellectu facilibus generatim semper dubiam augurari oporteat.

Singula hic enumerare momenta, quae in promulganda prognosi respicienda sint, supervacuum existimo, utpote quae partim in singularibus morbis commemoranda sint, partim cum iis consentiant, de quibus pensitandis pathologia generalis nos edocet. In quibus enim casibus diagnosis vel nulla, vel incertissima est, qualis habeatur prognosis, parum refert.

Curatio utplurimum versatur in debellanda inflammatione, eo scilicet morbo, qui inter placentae affectiones frequentius occurrit, nec non reliquis facilius dignoscitur: itaque antiphlogistica medendi ratio prae ceteris ex usu esse solet.

Et symptomatum indoles et abortum cavendi indicatio hancce medelam exigunt. Quodsi post partum demum morbi praesentiam cognoscimus, non raro evenit, ut partium finitimarum affectionem, illo placentae morbo evocatam, vel infantis morbum elevare debeamus.

DE MORBIS PLACENTAE DYNAMICIS.

De placentae inflammatione s. placuntide hujusque exitu.

Quemadmodum inflammatio omnium organorum frequentissimum morbum sistit, quippe pauci tantum reperiuntur morbi, singulatim chirurgici, quorum vel ipsa natura in inflammatione non cernatur, vel quorum causam, comitem, sequelam inflammatio non constituat: ita inter placentae affectiones eadem est creberrima. Sedem habet in vasorum capillarium systemate, quo maxime evoluto gaudet placenta. Quum nervis placenta destitui videatur, nervorum gangliosorum systema, quod tenuissimos vasorum ramulos persequitur, nutritionis et formationis processui maxime providet, atque ineunte in aliis organis inflammatione inprimis corripitur, hic considerandum non venit. Defectio tamen adauctae nervorum actionis haud impedit, quominus dolor explicetur. Ex intensiori organorum inflammatorum actione vitali, ex sympathia, in quam uterus ob intimum commercium magis minusve vocatur, ex ingente tensione atque expansione, quam partes uberiori sanguinis affluxu auctaque vasorum expansione vitali experiuntur, nec non ex observatione et experientia, quae organa, statu normali omni sensu carentia, uti tendines, ligamenta, cartilagine, ossa etc. si inflammentur, magna sensilitate imbui docet,

ex his omnibus, inquam, facili negotio intelligitur, quomodo dolor oriatur. Propria placentae natura neutiquam inflammationis essentiam mutat, sed ejus decursum tantum et externa phaenomena, quae ob placentae sedem penitiorem minus numerosa et perspicua sunt, a norma aliquantum avertit.

Inflammatiō semper a dolore orditur magis aut minus vehemente, qui teste Brachet (1) per momenta lenitur, tum recrudescit et versus lumbos femoraque pergit. Intermissiones non sunt completae, sensibilitas enim haud exigua semper exstat. Wilde (2), ad suas provocans observationes, dolorem urentem appellat; de ejus sede haec tradit: „nonnunquam ab uteri fundo ad coxas utrinque percipiuntur dolores distendentes, qui incessu statumque erecto crescunt, at cubitu supino situque laterali aegrotis facilius indulgent.“ Dolorum gradus praecipue ad inflammationis stadia, nec non ad majorem minoremve aegrotae sensibilitatem, conformantur; nunquam vero eam atrocitatem, quam in metritide, assequuntur, tactu etiam multo minus, quam in hac, adaugentur. Inflammatiō minime locali corporis affectione limitatur, sed semper universam valetudinem perturbat. Aegrotae levi afficiuntur feбри, cui artuum gravitas ac dedolatio, tensionis sensus

(1) Des maladies etc.

(2) De cognoscendis etc.

in femoribus et plerumque horror sat validus succedere consueverunt. Pulsus semper tensus apparet, frequens, duriusculus; ciborum appetentia imminuta, sitis aucta, lingua oblecta, caput grave, cutis sicca et calida, somnus irrequietus, vultus anxietatem promit.

Ut plurimum alvi obstructio, nonnunquam mingendi difficultas exstat. Venter tactu exploratus singularem mutationem vix ostendit, raro temperies aucta, vel tensio atque durities animadvertitur. Quod si inflammatio aliquamdiu perstitit, nec unum, ut solet, locum, sed totam placentam occupat, aegrotae pressionem ac gravitatem majorem in ventre, vehementiorem mingendi difficultatem, ardorem, vel ischuriam conqueruntur. Infantis motus vel nulli, vel obscuri sentiuntur. Si aliae conditiones inimicae absunt, si uterus affectione caret, placentae inflammatio plerumque partus actum non disturbat; molimina sat valida neque praeter modum dolorifica sunt. Non parvi quidem momenti, sed magnae difficultatis est, notas edere certas, quibus aliae affectiones, ut inflammatio aut rheumatismus uteri, dolores a moliminibus ad partum pendentes cet. a placuntitide distinguantur. In metritide dolores sunt acerbiores, major abdominis sensilitas locum habet; quae ne minimum quidem tactum patitur. Altior uteri pars ubi inflammata est, externa exploratione admodum dura, tensa, dolorifica deprehenditur; sin

uteri os inflammatione tentatur, interna exploratio vaginam siccam, calidam, orificium uteri maxime sensile, quandoque adeo tumidum praebet, ut labium anterius vesicae amplae ad instar totam expleat vaginam. Molimina forte accedentia summe dolorifica et vana sunt, febris intensior, affectio universa major, vultus deturpatio manifestior, facies ut plurimum pallida, collapsa.

Rheumatismum uteri dolores trahentes regionis sacrae, lumbaris atque pelvis, abdominis et femorum per brevius longiusve tempus antecedunt, qui completas exhibent intermissiones, plures saepe hebdomades ante partum apparent et moliminum speciem aemulantur. Sub his aegrotae crebras accusant horripilationes, aestu fugaci exceptas, nec non, universam dysphoriam. Non solum inter partum sed leviori gradu ante eum, uterus ejusque orificium tactu magnam produnt sensilitatem, molimina praerupta, brevia, parum valida, insolitos afferunt dolores.

Molimina ad partum in lumbari et sacra regione incipiunt, nisu dolorifico antrorsum ad hypogastricam regionem tendunt, ad genitalia externa et femora usque descendunt. Post intervalla doloris expertia revertuntur molimina, effectum manifestum in uterum ejusque orificium exserunt et feberi nunquam stipantur.

De placuntitidis causis pauca tantum certa ap-

poni queunt. **Dispositionem ipsa graviditas prae-**
bet, propterea quod sanguinis congestiones systema
uterinum versus efficit. Quod ad aetatem pertinet,
multa exempla probare videntur, praecipue foemi-
nas inter vitae annum vicesimum atque tricesimum,
easque multiparas, hacce inflammatione corripit. De
dispositione singulari, a constitutione corporis pen-
dente, jam in introductione, sermonem faciens de
aetiologia morborum placentae generali, disserui.
Inter causas occasionales mechanicae injuriae prin-
cipem locum tenent, ut concussio universi corporis,
lapsus in os sacrum et dorsum, plaga vel pressio
abdomini illata, labores graviores, praesertim incli-
nato aut prono corpore, onerum graviorum eleva-
tio, usus ineptus fasciarum abdominalium, strophio-
rum aliorumque incitamentorum mechanicorum, quae,
quanquam placenta situ abscondito satis tuta sit,
tamen ob humorum affluxum uberiores, processum
formationis adauctum et systema vasorum capilla-
rium, hocce in organo maxime evolutum, haud raro
inflammationis occasionalem causam sistunt. Idem
de psychicis affectionibus gravioribus valet, quae
inprimis sanguinis circuitum turbando nocent. Au-
ctore Brachet praecipue ira vehemens, terror, sol-
licitudines saepius redeunt, curae et aerumnae
diuturniores huc pertinent. Neque minus causis
placuntitidis occasionalibus adnumerantur: refrige-
rium aestuante corpore commissum, inprimis pe-

dum et abdominis, secretionum et excretionum consuetarum suppressio, victus nimis lautus et excitans, potuum spirituosorum et remediorum calefacientium abusus, cet. Placuntitidis exitus sunt:

Resolutio, qua inflammationis symptomata fugantur et pars aegrotata ad normam restituitur. Quodsi morbus a primordiis cognitus promptumque auxilium administratum, vel inflammatio neque celeriter evoluta, neque ad majorem gradum evecta, aut si dolor minus acerbus et febris inflammationem comitans bene judicata est, huncce exitum expectare licebit. Qui si non contingit, inflammatio varios processus vitales inducit eosque per longius tempus concomitatur. Hujus generis sunt: suppuratio, hepatitis, induratio, scirrhus, gangraena, de quibus posthac sermonem facere in animo est.

Prognosis, si ab aliis rebus discedas, jam per incertam diagnosin generatim dubia redditur et infesta. Placuntitis et matri et foetui periculosa est: organon enim inflammatum functioni suae, i. e. nutritioni atque sanguificationi, non bene potest providere; spongiosa placentae tela irruenti sanguini facillime cedit, circuitus per vasa capillaria intercipitur, circuitus ergo matrem inter foetumque turbatur. Quum sanguinis debita mutatio et regeneratio in placenta non amplius locum habeat, foetus vel parum materiae nutritiae, vel humores male mixtos obtinet, ad servandam functionum organica-

rum integritatem inutiles, siquidem sanguis venosus, per arterias umbilicales ad placentam deductus, haud satis oxydatur, sed maximam partem mutationis expers, a tenuissimis venae umbilicalis originibus, quae, quod injectiones luculenter docent, cum extremis arteriarum umbilicalium ramulis communicant, resorbetur et in foetus circuitum reducitur.

Quod si evenit, infans plerumque pallidus, macilentus, tabidus editur, quanquam ejus organa neque morbosa, neque mutata reperiuntur. Placenta, inflammationi non plane resolutae antea obnoxia, auctum exhibet volumen, colorem lividum, majorem soliditatem; substantia ejus non dura quidem, at solida est, pressioni parum cedens, verumtamen friabilis et ruptu facilior, quam statu normali. Generatim species ejus rubram pulmonum hepatisationem imitatur, id quod per analogiam functionis utriusque organi jam explicatur. — Matri placoitis eo periculosior est, quod sanguinis accumulatio in utero vasorumque ejus oppletio exoritur, quoniam placenta inflammata humores ad ipsam advectos resorberi non patitur, ex quo facile metritis emergit; vel congestiones ad uterum fibrarum ejus contractionem efficiunt, indeque abortum, qui mortem infanti variosque morbos secundarios matri afferre potest. Quodsi per inflammationem placentae, nominatim faciei ejus uterinae, simul uterus affectus est, non raro adhaesiones variae amplitudinis ac

firmitatis oriuntur, quae foetus et secundinarum exclusionem offendunt turbantque. Ceterum praedictio a rebus communibus pendet: a gradu, indole, mora, stadio et complicationibus inflammationis, ab ipso inflammationis loco, ab individua natura et vitae ratione mulieris aegrotantis, a causis occasionalibus rebusque accidentibus, inprimis ab anni tempore et vigente constitutione morbosa, a naturae conamine et efficacia circa morbum, denique ab artis auxilio, quo prosper inflammationis exitus conciliari possit.

Apta placuntitidis, aequae ac aliorum morborum, curatio hisce medendi indicationibus satisfieri jubet: ut causae occasionales tollantur, vel infringantur omnesque injuriae, simili agentes ratione, arceantur; ut inflammationis symptomata et effectus perniciosi depellantur; ut crisis et resolutio promoveatur, nec non convalescentia apte curetur.

Primae indicationi ut satisfaciamus, indolem gradumque causae occasionalis respicere debemus; quae si satis promte submoveri, aut infringi potest, non raro contingit, ut vel inflammatio nondum exquisita caveatur, vel inter exordia reprimatur. Sin exulta est inflammatio, curatio causalis ope remedium emollientium, diluentium, sopientium, certe eam demulcere et moram ejus diuturnam, vel exitum in hunc illumve morborum secundariorum supra dictorum impedire valet. Ubi causa submoveri

nequit, aut inflammatio nimium obtinuit fastigium, medicus ad ea remedia confugiat necesse est, quae antiphlogistica nobis vocantur, ita vero, ut non modo affectio inflammatoria localis, sed reliqua etiam organismi conditio bene consideretur. Ut plurimum inflammatio stipatur feбри, quae juxta curationem topicam medendi methodum variam, characteri generico consentaneam, exigit. Ubi debilitas vitalis universa locum habet, gradus ejusdem et inflammationis vehementia dirimere debent, quoniam gradu et ambitu methodus excitans et antiphlogistica administranda sit. Quum febris autem, initio saltem, magis minusve inflammatorium characterem prae se ferre soleat, medela antiphlogistica tam localis quam universalis instituenda est. Prae omnibus sanguinis detractiones ex vena brachii faciendae et, si opus sit, repetendae sunt. Sanguinis missio sat larga sit, ut minor congestio fiat ad uterum et placentam. Quum foetus sanguinis quantitatem ad suam ipsius nutritionem et incrementum necessariam retineat atque consumat, ergo minus ad placentam remittat, quam accipit, ipsa placenta, si diminuta universi sanguinis mole minorem copiam recipit, eandem vero, quam antea, ad foetum transmittere non desinit, mox vacuefiat et inflammatio frangatur necesse est. Si deinde status inflammatorius universalis aut plane sublatus, aut ad minimum gradum redactus, topica autem inflammatio

nec restincta, nec aequo gradu diminuta et ad resolutionem adaptata est, sed ejus symptomata relative atrociora persistunt, cum restricta methodo antiphlogistica universali topicis sanguinis detractionibus per hirudines et cucurbitulas locus est. Quae si localem quoque inflammationem minuerunt, fomenta emollientia, relaxantia, cataplasmata, vel, his deficientibus, unguenta quaedam, ut unguent. mercuriale cum oleo hyoscyami, vel cum opio, ex usu sunt, dummodo ad sublatam inflammationem et perfectam resolutionem adhibeantur. Interne medicamenta refrigerantia et mucilaginosa, kali nitricum cum mucilagine aliqua, cum aqua laurocerasi, aut extracto hyoscyami offerantur, ut erethismus demulceatur. Haecce remedia apte conjunguntur cum aperientibus, blande laxantibus salibus neutris et mediis; insuper enemata emollientia, alvum clementia, addantur. Balneorum quoque tepidorum cum sapone aut furfuribus paratorum, usus saluberrimus est. Ischuria si exstat remediisque mucilagineis non cedit, catheteris applicationem requirit. Calomelas, fracta inflammationis acerbitate per sanguinis detractiones, merito commendatur; prae ceteris calomelas aut kali nitricum digitali purpurea conjunctum ex usu est, nec equidem iis assentior, qui calomelas infantis vitae nimis damniferum existimant. Quod enim si esset, quo tandem modo hocce remedium infantulis saluberrimum sese praebere pos-

set? Ceteroquin aegrotæ corporis quieti et animi tranquillitati quam maximæ sese tradat, regimine utatur subtepido, situ idoneo, victu blando, leviter nutriente, sæpius potionibus refrigerantibus acidulis, aut prout res expostulet, tepidis atque mucilaginosi.

Si inflammationis natura rheumatica est, præmissa sanguinis detractio modica, remediis antiphlogisticis leviora diaphoretica, ut ammonium muriaticum, spiritus Mindereri, tartarus stibiatus, vinum antimonii cet. addantur et regimen paulo calidius imperetur.

Vigente erethismo majori, opium et alia narcotica tunc demum sine damno contra dolores acerbos exhiberi possunt, cum inflammatio antiphlogistica curandi methodo fracta est. Opium nunquam sine summa providentia adhibeatur. D'Outrepont enim observavit, narcotica matri data in foetum quoque efficaciam exserere, multaque experientia se edoctum scire affirmat, opium cum foetu dispositionem ad convulsiones communicare. Idem (1) exempla apponit et hæc præterea addit: „Hasce observationes meas a medicis practicis respici cupio; nimis facile enim neonatorum morbi aliis adscribuntur injuriis, eorumque commercium cum ma-

(1) Gemeins. deutsche Zeitschr. für Geburtskunde. Band 1. Seite 112.

tris constitutione parum consideratur. Notum quidem est, foetus aegrotante matre natos minorem vivendi spem suppeditare, quam eos, qui sana matre eduntur, nemo autem meditatur, morbos infantem mox a partu adgredientes profluere posse ex medicamentis, quibus usa est mater.“ Haecce argumenta nobis persuadent, opii aliorumque narcoticorum usum saepius temere ac sine certa indicatione commendatum, in gravidis quam maxime esse restringendum.

Quodsi inflammatio cum asthenia universa febrilique nervosa conjuncta est, curatio topica modice antiphlogistica sit; applicatis hirudinibus inprimis vesicantia et rubefacientia administrentur: vesicatoria enim et sinapismata ad eum quoque finem respondent, ut nervorum systema excitetur et internorum excitantium usus nonnunquam supervacuum reddatur. Sin ad haec confugiatur oportet, ea tantum eligenda sunt, quae organa sanguinis circulationi praefecta quam minimum incitent. Febris putrida antisepticorum excitantium usum reposcit, inflammatio per breve tantum tempus et cautissime antiphlogisticis curetur; in locum curationis topicae debilitantis mox excitans atque roborans substituatur. Convalescentia eam medendi rationem sibi vindicat, quae aegrotantibus febrem atque inflammationem passis generatim consentanea est.

Praeterea in quaque placuntitide medicum id dispicere oportet, ut abortui occurratur. Caveat

medicus, ne praeconcepta opinione decipiatur, eveniente abortu morbi focum auferri, illiusque transitum in suppurationem, indurationem, gangraenam cet. prohiberi; non solum enim hoc modo infantis vita extinguitur, verum etiam matris vita periclitatur. Multae jam placentae inflammationes cognitae atque sanatae sunt, sub quibus partus regularem absolvit cursum et foetus vita integra mansit.

SUPPURATIO PLACENTAE.

Si inflammatio non resolvitur, organi affecti suppuratio exitus frequentissimus naturaeque consentaneus esse solet. Ab hac norma autem deflectit placenta, siquidem ejus abscessus rarissime observatur multoque saepius inflammatio in adhaesiones cum finitimis partibus, in chronicam intumescuntiam, indurationem, aut gangraenam vertitur. Idem observari solet in liene, scilicet organo, quod cum placenta structurae similitudinem habet. Causa, quod placenta rarius suppurat, fortasse in his cernitur: si inflammatio levior est, vel resolutio, vel status subinflammatorius sequitur, sin illa majorem obtinet gradum, ut plurimum abortus prius accedit, quam suppuratio incipere possit. Quodsi tamen exempla respicimus, in quibus placuntitis, citra causam manifestam exorta leniterque decurrens, in suppurationem abiisse

traditur, dispositionem propriam, nempe diathesin purulentam, exstitisse suspicabimur. Casum aliquem, quo placentae inflammatio eadem in muliere bis in suppurationem transiit, Brachet enarrat. Prima quidem vice mulier inter graviditatis mensem sextum et septimum, elapso pede, in pavementum saxeum cecidit, quo facto ventris et lumborum doloribus correpta, per tres hebdomades in lectulo detinebatur et antiphlogisticis curabatur. Interpositis septem a lapsu hebdomadibus, veri dolores parturientium accessere, partus feliciter processit, infans debilis quidem erat, sed mox reficiebatur.

Placenta protracta auctum obtulit volumen, in superficie foetali duae prominentiae coloris sordido-albi, ovi columbini magnitudinem aequantes, apparere, quae materiem lacteam, puris boni spissiusculi criteria omnia referentem, continebant; parietes neque cystidis, [neque membranaceae structurae vestigia portendebant. Insequente anno mulier iterum concepit et, quum graviditas paene ad finem perducta esset, aegritudinem sensit, dolores nimirum ventris, regionis sacrae atque lumbaris. Elapsis octo diebus, foetus sese movere desiit et post hebdomadem inde partus subsecutus est. Infans mortuus prodiit, epidermis passim soluta erat. Placenta admodum amplificata in superficie foetali magnam materiae puriformis, sanguine remixtae, colluviem exhibuit. Colluvies sub placentae tunicis resedit,

fundus secretorius faciei suppuratoriae inaequalitates ostendit. Placentae substantia maximam partem solida, friabilis, inter hepatisationem griseam atque rubram medium tenebat. Tunicae suppurationis foco proximae crassescebant, et pelluciditate privatae colorem languido album, margaritaceum, induerant.

Transitum inflammationis in suppurationem cognoscere, arduum est; suspicari vero hanc licet, si inflammatio diutius solito persistit, si crises febriles vel nullae, vel imperfectae apparent, si dolor pulsans evadit, gravitatis sensus in abdomine crescit. Ubi crebriores intercurrent horrores, coepta jam est suppuratio.

Quod ad praesagium attinet, placentae suppuratio minus inimica est matri, quam foetui, quippe qui, si non mortuus, tamen macie confectus et imbecillis edatur.

Curatione parum proficitur: inprimis conditio universa respiciatur organonque affectum remediis emollientibus, relaxantibus, sedantibus curetur, necesse est, quem in finem praeter alia remedia haud dubie balnea tepida universalia ex aqua mera respondent.

TUBERCULA PLACENTAE.

Suppurationi aptissime adnectitur Tuberculosis, utpote processus pathologicus, qui suppurationem

inter atque ulcerationem medium tenet. Generatim in tela cellulosa, tam involvente quam involuta, cum aliis telis juncta, tubercula frequentissime exoriri solent. In placenta processus iste secretorius pathologicus raro observatur, quanquam telam cellulosa hujus organi admodum vasculosam, largum humorum affluxum, nec non intensiorem vegetationis et formationis processum, tuberculorum evolutioni favere, opinari debeamus. Inter omnes, qui et priori et recentiori tempore de placentae morbis scripserunt, neminem inveni, qui de ejus tuberculis diserte disseruerit, quod minime miraberis, si varias controversias, quae de tuberculorum natura et genesi agitabantur nuperiori aevo, vix plane compositas, auctorumque attentionem praecipue pulmonum tuberculis impensam esse, meditaris. Nihilominus analogia ratiocinari nos jubet, tubercula, quemadmodum in omnibus visceribus et in tota tela cellulari, imo in musculis, membranis, cartilaginibus et ossibus oriantur, ita in placenta ob causas antea memoratas existere posse ac debere. Forsan tubercula crebrius quidem in placenta occurrunt, sed attentionem nostram propterea effugiunt, quod eorum decursus singularibus phaenomenis haud stipatur, ceterumque placentae conditio propria rarioribus in casibus examini accuratiori submittitur.

Si paulo attentius medicorum scripta perlustramus, sane nonnullas placentae degenerationes atque

pseudorganisationes passim descriptas invenimus, quae ad tuberculorum naturam proxime accedunt, sed minus accurate adumbratae sunt, quam ut rem pro explorato habere possis. Legimus enim haec (1): „on a trouvé dans le tissu parenchymateux de ce corps tantôt de concrétions osseuses ou calcaires, tantôt de vraies concrétions stéatomateuses et dans quelques cas des concrétions sanguines plus ou moins grosses. Le placenta est quelques fois plein de tumeurs blanches et dures comme des glandes squirreuses, etc.“

Haecce consideranti facile sese obtrudit suspicio, tubercula passim quidem esse deprehensa, sed propter mancā anatomiae pathologicae notitiam, quae in prioribus medicis erat, vel praetervisa, vel cum aliis morborum conditionibus confusa. Haec eo majorem probabilitatis speciem obtinent, quod tubercula interdum non molliora, sed duriora fiunt et in substantiam calculosam mutantur, partibus scilicet animalibus tuberculorum resorptis, materiis vero calcareis copiosius excretis, quod quidem facile nobis persuadebimus, si tubercula calculosa imprimis ex calcaria phosphorica et carbonica constare, eosdemque sales in tuberculis etiam crudis, quamquam multo parciores, inveniri pensitamus (2).

(1) Diction. des sc. med. Tom. XLII. p. 548.

(2) A. Blastos, Dissert. de phthisi pulmonum tuberculosa. Berol. 1833. p. 57.

Observationes denique, tubercula in aliis partibus ad systema sexuale pertinentibus oriri docent, nam **Louis** (1) semel in superficie interna corporis et colli uteri, bis vero in ovariis materiam tuberculosam invenit, e quibus per analogiam colligo, eadem producta pathologica in ipsa placenta posse formari.

Brachet demum de foemina quadam refert, quae inter quintam graviditatem innumeras calamitates animique affectus passa, sub ejus finem sensum ingratum, trahentem circa lumbos accusaverat, in dolores sensim abeuntem, qui parturientium doloribus similes fuerint. Partus normae congruens perficiebatur, infans parvus, imbecillis, phthisici speciem in stadio morbi tertio prae se ferebat, oculos scilicet subsidentes, genas collapsas; idem vero nutrici traditus brevi tempore recreabatur. Placenta perampla tuberculis obsita erat, quae inflammata majorem ruborem et soliditatem ostendebant. Tela inflammata rubram aemulabatur hepatisationem, quae ad griseam vergebat; praeterea focos suppuratorios quatuordecim singulares obtulit, a pisi magnitudine ad nucis avelanae ambitum increscentes, qui pus spissum, conglutinatum, haud foetidum, vomicarum pulmonalium

(1) *Recherches anatomico-pathologiques sur la phthisie.* Paris 1825. p. 140.

puri simile, includebant. Cavitates, tuberculosis parietibus destitutae, simplici disjunctione fibrarum organi formabantur.

Errare videntur, qui tubercula hoc in casu inflammationem esse secuta et dispositionem non existisse, putent, siquidem nec tubercula emollita sint inventa, nec diathesis ad phthisin pulmonalem ulla adfuerit, imo vero infans prosperam egerit valetudinem. Non tubercula inflammationem, sed hanc illa excepisse, judicaverim. Quum dolores enim, utpote constantissimum affectionis inflammatoriae signum, sub finem graviditatis demum accederent, fieri non poterat, ut tubercula intra tam breve tempus formarentur ac mollescerent. Quemadmodum vero pus gigni potest, quin praegressae congestionis aut inflammationis vestigia indagari queant, ita tubercula in telis interioribus deponuntur, quin eorum evolutio graviore quadam irritatione aut inflammatione stipetur. Ratiocinari tantum licet, versus locum, quo oriuntur, majorem sanguinis congestionem fieri. Quum post mortem tubercula in organis inveniantur, quorum sensibilitas magnum tenet gradum, v. c. in cerebro, quin ullum symptoma praesentiam eorum inter vitam indicaverit, quanto facilius in placenta possunt oriri, quin functionum ejus perturbatio sub sensus cadat! Hoc enim in stadio emollitionis demum fieri potest, ubi tubercula, novis additamentis amplificata, eum stimulum

in telam ambientem exserunt, ut inflammetur et, quae subsequitur, suppuratio tuberculorum emolli-
tionem, particularum constituentium solutionem at-
que excretionem efficiat. Si in exemplo relato dis-
positio ad phthisin pulmonalem non exstitit, tamen
aliis in organis materia tuberculosa formata existimari
potuit, quae in sanguinem accepta, aucto hujus ad
systema uterinum affluxu, in placenta iterum depo-
neretur et incipiente emollitione symptomata in-
flammatoria excitaret. Etiam si infans oblatis nu-
trimentis idoneis mox reficiebatur, tamen diathe-
sis ad tuberculorum formationem cum eo com-
municata esse poterat. Tubercula rarissime apud
foetum inveniuntur, nec minus raro intra primum
vitae annum, aliquanto crebrius sub annum quartum,
multo frequentius autem sequentibus annis occur-
runt. Lombard (1) in nosocomio Parisiensi, in-
fantibus constituto eorum, qui secundo vitae anno
mortui sunt nonnisi octavam partem, qui anno ter-
tio, bis septimam partem, et qui anno quarto per-
ierunt, quater septimam partem tuberculis excultis
laborantem observavit. Quantum detrimenti foetus
ex placenta tuberculosa capiat, facile est intellectu,
partim materiae morbosae depositio, partim organi
ambientis inflammatio inde exorta sanguinis circui-
tum disturbant. Foetus non tantum exiguum ali-

(1) Essai sur les tubercules.

mentum, sed etiam male paratum obtinet, quoniam sanguis tantum abest, ut debitam mutationem experiatur, ut potius noxias materias excipiat, quae cum reliquis etiam partibus effectus damniferos communicant.

Diagnosis hujus morbi inter graviditatem, si non ex toto captum nostrum superat, sane difficilima incertaque habenda est, nisi e singulari corporis conformatione habitu scilicet phthisico, qui diathesin tuberculosam sistit, ratioecinandum esse putes, inflammatoria, quae forte occurrunt, symptomata a tuberculis pendere. Verum etiam hoc in casu diagnosis ambigua sit, necesse est, nam phthisicis mulieribus e sexcentis causis supra propositis morbi placentae inflammatorii supervenire possunt; dein, sicut tubercula in pulmonibus aliisque partibus haud raro sine habitu phthisico evolvuntur, ita habitus ille, si revera locum habet, tuberculorum praesentiam non semper necessario supponi jubet.

Proinde, si placentam tantummodo tubercula obsident, omnia illa signa diagnostica desiderantur, quibus ad pulmonum tubercula cognoscenda utimur, ut tussis, dolor pectoris obtusus, spirandi difficultas, sputa, neque minus ea, quae ex percussione et auscultatione redundant. Etiam si auscultatio ad eum perfectionis et evidentiae gradum fortasse in posterum evehitur, ut de sanguinis circuitu, qui in matris abdomine, in placenta et in

foetus corpore locum habeat, certam sententiam ferre possimus, minime tamen sufficiet hoc adminiculum, ut tuberculorum in placenta praesentiam vel affirmare vel confutare liceat, quoniam respiratio, cujus mutationes auscultatione observatae praecipuum signum diagnosticum praebent, hic deficit. Quid quod tubercula in visceribus abdominalibus, multo manifestiorem quam placenta functionem habentibus, ut in hepate, in liene, in renibus exorta, adeo saepe occultantur, ut post mortem inventa admirationem excitent!

Quod ad pathogeniam et causas tuberculorum in placenta obviorum attinet, pauca tantum supra dictis adjiciam. Abnormen esse vegetationis processum, ubicunque tubercula oriantur, in confesso est, at vero de natura illius processus, nec non de modo, quo tubercula formentur, magna viget dissensio. Omissis aliorum scriptorum sententiis, utpote minus probabilibus et ingeniosis, iis tantum breviter immorabor, quas nuperrimo tempore Lorinser (1) et de Walther (2) proposuerunt. Lorinser enim, proxime quidem de pulmonum tuberculis disserens, disproportionem inter vasorum secernentium et resorbentium actionem ac-

(1) Die Lehre von den Lungenkrankheiten etc. Berlin 1823. S. 60. etc.

(2) Über das Wesen der phthisischen Constitution etc. Bamberg 1829. — 23. Bd. I. S. 17. etc.

cusat, ita ut materia quaedam specifica (materia egestionis) secreta minimeque resorpta in parenchyma instilletur, subsistendo solidescat et sic tuberculorum exordia constituat. Walther tubercula adnumerat parasitis, qui ex lymphâ viscida et materiae terraneae, in sanguine contentae, praecipitatione nascantur. Utramque sententiam inter se conciliari posse, facile videmus, nam et Walther et Lorinser specificum quendam secretionis et praecipitationis processum profitentur, quem per se citra inflammationem existere dicunt. Quodsi vero omnibus pseudorganisationibus, absque inflammatione orientibus, naturam specificam tribuere non dubitamus, haud plane dissentiemus a Walthero, qui in parasitorum numero tubercula ponit. Ceterum tubercula cum aliis parasitis id habent commune, quod proprium evolutionis atque involutionis periodismum emetiuntur, et hac quidem parte ad scirrhi similitudinem proxime accedere videntur, nam pariter atque scirrhus verus nunquam resorptionis processu, quoad res nobis innotuit, resolvuntur, sed ad maturitatem si pervenerint, stadium, involutionis ingrediuntur, quod tuberculis per emollitionem, scirrhus autem per ulcerationem contingit. — Quae cum ita sint, ut explicemus superest, quonam modo tubercula, si theoriam supra dictam sequimur, in placenta mutari et ad foetum nutriendum adaptari, pro explorato habendum est, dummodo obiter in-

tueamur differentiam inter sanguinem, quem arteriae funiculi umbilicalis ad placentam devehunt, vena autem umbilicalis ad foetum reducit. Quum vero, ut in parte hujus dissertationis generali jam adnotavimus, immediatus sanguinis transitus a matre ad foetum locum non habeat, propterea quod uteri et placentae vasa nexu anatomico non utuntur: mutuam secretionem atque resorptionem fieri oportet, ut illa sanguinis mutatio perficiatur.

Quemadmodum in pulmonibus, respiratione atque sanguificatione praefectis, eae potissimum causae, quae utrique illi functioni impedimenta obijciunt, materiae tuberculosae fomitem praebent, ita in placenta, quae foetui instar pulmonum est, anomala sanguificatio, pendens a vitioso humorum circuitu, normalem secretionis processum disturbare et ad productorum pathologicorum formationem anam praebere videtur. Quaecunque ergo momenta hac ratione placentae vegetationem offendunt, sive in foetu, sive in placenta posita sint, causis occasionalibus tuberculorum placentam obsidentium adnumerentur oportet, etiamsi non plane diffiteamur, constitutionem peculiarem, quam dyscrasiam tuberculosam recentiores vocant, plurimis in casibus subesse causarumque occasionalium efficaciam ita regere ac gubernare, ut producta sui generis, aliis sub conditionibus, non oriunda, emergant.

Prognosis, si placentam tuberculis laborare suspicamus, semper dubia apparet, quoniam eorum numerum, magnitudinem atque stadium metiri nequimus. Multum scilicet interest, utrum pauca tantum tubercula, an plurima adsint; pauca enim foetus evolutionem aut nihil aut mediocriter turbant, quia placentam functionibus suis praeesse patiuntur; numerosa vero e causis supra dictis injurias afferunt infanti, nutritionem ejus vel suspendendo abortumque efficiendo, vel saltem infringendo, quo fit, ut imbecillus atque macilentus edatur foetus, imo ad hunc ipsum dyscrasia tuberculosa transferatur. Quae modo de tuberculorum numero dixi, ad eorum magnitudinem quoque referenda sunt, etenim quo ampliora evadunt, eo magis placentae substantiam impermeabilem reddunt debitamque ejus functionem coercent. Stadii ratione habita, tubercula cruda multo minus periculosa sunt, quam mollescentia; illa enim, si in pulmonibus aliisque organibus existunt, interdum vix levioribus symptomatibus sese manifestant, haec autem semper fere inflammatorias affectiones, etsi chronicas et lentas, excitant, quae si placentae superveniunt, et matri et foetui damniferae fieri possunt. In universum autem fatendum est, tuberculis in sola placenta exortis matrem minus periclitari, quam infantem, propterea quod placenta, cujus usus modo temporarius est, materno corpore simul cum foetu excluditur.

Medela rationalis nonnisi certis indicationibus superstrui potest, certae autem indicationes constitui nequeunt, ubi diagnosis est incerta; e quibus apparet, quot quantisque difficultatibus curatio tuberculorum placentae insidentium prematur. Huc accedit, quod plerumque tubercula, si eorum praesentia signis indubitatis cognoscatur, omnibus artis medicae conaminibus reluctantur, totumque periodismum, naturae legibus definitum, absolvunt. Proinde, quidquid auxilii fertur, palliativum esse solet, ac si quando morbus extinctus, vel ita limitatus est, ut amplius non procederet, plus naturae beneficio, quam artis adminiculis tribuendum videtur. Quum in describenda curatione morbi placentae tuberculosi nullum habeam, quem sequar, antesignanum, quippe nemo medicorum hucusque in ea exponenda elaboravit, ipse mihi dux auctorque sim necesse est, quod excusationi mihi fore confido, si hic illic vel ad solam empiriam confugerim, vel ex analogia deducere ratiocinia tentaverim.

Quid negotii habeat medicus, si mater non tantum phthisicam constitutionem prae se fert, verum etiam tuberculis ipsis jam laborat, haud difficile est diremtu. Prae ceteris enim id dispicere debemus, ne morbus ad eum gradum evehatur, qui cum matre interimat foetum, quamobrem partim omnes injuriae ab organismo arcendae, partim ea auxilia in usum vocanda sunt, quae universali et singulari corporis conditioni bene respondent. Generatim

medendi methodus refrigerans, subantiphlogistica, si vires patiuntur, commendanda erit, quoniam sanguinis congestiones versus organa aegrotantia processus vitales ibidem nimis adaugent ideoque tuberculorum evolutionem et emollitionem maturant. Ad haec vitanda, vulgo periodicae sanguinis detractiones instituuntur, quae in phthisi tuberculosa per se omnino multum auxilii symptomatici et palliati praebent, in graviditate autem non sine extrema necessitate administrandae sunt. Etiam si enim symptomata urgentia iis leniuntur et praesens periculum fugatur, tamen foetus nutritio non modo infringitur, sed maternum quoque corpus adeo infirmatur, ut partu peracto phthisis, ut solet, rapidiora incrementa capiat vitamque consumat. Abstineamus igitur a sanguinis detractionibus, nominatim universalibus, nisi tubercula inflammatorias affectiones aut solius pulmonis aut placentae simul afferant, et in hoc ipso casu topicae, si licet, praeferantur universalibus. Interne aqua laurocerasi propter vim temperantem atque solventem reliquis omnibus palmam praeripere videtur, quae, si vires roborandi indicatio prostat, cum solutione gelatinae lichenis islandici potest conjungi. Cautius adhibenda sunt remedia salina, inprimis alvum aperientia et in diuresin agentia, quoniam opportunitatem ad abortum, quae debilitato corpore fere semper exstat, facile augent. Quum vero secretiones et excretiones natu-

rales sustineri, maxime necesse sit, mitiora eligantur, si quid aperiatur oporteat, v. c. kali tartaricum, quod et alvum leniter ducendo non debilitat et virtutibus diaphoreticis gaudet. Calomelas his in casibus nullo pacto commendaverim, nam praeterquam quod sanguinem imperfecta multatione jamjam alienatum magis corrumpit, impediri vix poterit, quominus, si paulo imprudentius exhibeatur, effectum abortivum praestet. Ex revellentium classe, si discedas a rubefacientibus et vesicatoriis, quorum effectus nimis strictis limitibus circumscribitur, imprimis balnea tepida universalia me iudice sunt laudanda, utpote quae non solum secretionem naturalem, quae magni momenti est, sustineant, sed etiam, sanguinis impetum a centro ad peripheriam alliciendo, processus pathologicos, in corporis interioribus vigentes per antagonisticam actionem coerceant. Prout res expostulat, balnea vel ex mera aqua, vel cum sapone, vel cum substantiis nutritivis et roborantibus parari possunt. — Regimen quanti ponderis sit in morbo tuberculoso, nemo non intelligit, qui semel hominem tuberculis laborantem observaverit; solo enim regimine morbi incrementa nonnunquam intercipiuntur, postquam pharmaceutica quaelibet incassum sunt tentata. Quare gravidae, quibus tubercula in placenta aliisque simul partibus sunt, quam diligentissime omnes vitent injurias, tam physis quam psychicas, hae enim, praesertim si de

primentes sunt, non minus quam illae vegetationis processum offendunt, matrique et foetui plurimum nocent. Caveantur ergo animi pathemata, nimiae mentis contentiones et imaginationis exaltationes; porro refrigeria, suppressio secretionum et excretionum consuetarum, graviores corporis labores pariter atque nimium otium, laesiones mechanicae, ut lapsus, pressio, concussio cet., denique usus eorum nutrimentorum, quibus symptomata ad morbum tuberculosum pertinentia augeri solent. Prosunt autem: modica corporis exercitatio, animi tranquillitas et hilaritas, temperies aequabilis, cibi potusque blande roborantes ac nutrientes, mediocrem assimilationis laborem exigentes. Haec igitur agenda censeo, si placentae tubercula cum matris phthisica constitutione consociata sint et ex ea quasi prodierint; quid vero, si mater sana videtur et nihilominus signa nonnulla placentae tubercula, praecipue in emolli-tionis stadio, suspicari nos jubent? Remediis internis supra recensitis hoc in casu aliquid profici posse, dubito, quia medicaminum efficacia non eum in modum determinari potest, ut, reliquum organismum haud afficiendo, in partem internam singularem eamque maxime absconditam, agant. Itaque, si maternus organismus ea, qua potest, integritate fruitur, attentio nostra id praesertim debet spectare, ut foetus ex placenta morbosa quam minimum detri-menti capiat. Quum a manca potissimum foetus

nutritione illa detrimenta, nimirum macilentia, imbecillitas et, quae ex his forsitan profluit, ipsa constitutio phthisica congenita, pendere soleant, plurimum curae alendo foetui impendendum esse liquet. Mater igitur, ubi fieri potest, abstineat a medicamentis et victu utatur maxime idoneo, nutriente et roborante, quocum per intervalla balnearum tepidorum usus jungatur, ut cutis semper mollis sit et ad transpirationem opportuna.

DE PLACENTAE HEPATISATIONE.

Hepatisationem ad inflammationis exitus referendam esse, imprimis pneumonici probant, nusquam enim saepius haec substantiae alienatio observatur, quam in pulmonibus, nec unquam in his existit, nisi eorum inflammatio praecesserit. Sunt etiam, qui hepatisationem semper stadium pneumoniae secundum sistere dicant (1), nisi jam in primo stadio morbi decursus intercipiatur. Accuratiores autem hepatisationis cognitio recentioribus medicis debetur, priores enim eandem ab induratione distinxisse non videntur; sic nuper etiam Wilde (2) de placentae hepatisatione atque induratione, velut eo-

(1) Conf. Tabellarische Uebersicht für den Gebrauch des Stethoscops nach Hoskins. Taf. II. Krankheiten der Respirationsorgane. (Ohne Angabe des Uebersetzers und des Druckorts.)

(2) L. c. pag. 38.

dem morbo, disseruit, quanquam inter utramque me judice non exiguum discrimen intercedit. Auctores illum ad errorem eo seductos esse existimo, quod et hepatisatio et induratio in organis spongiosis cellulosis, quibus etiam placenta interponenda est, occurrunt; scire autem oportet simplicem indurationem frequentissime existere in tela cellulosa libera, involvente, hepatisationem tantummodo in parenchymatosa, sive involuta, qualem exhibet substantia pulmonum, lienis, placentae cet. Alii forsan objicient, indurationis atque hepatisationis differentiam nonnisi in ambitu cerni, siquidem illa sit circumscripta, haec vero per majorem tractum diffusa. Hi meditentur velim, partim hepatisationem nunquam arctis limitibus circumscribi, quod cadaverum sectiones argumentantur, partim indurationem longe lateque per telam cellulosa extendi, v. c. in morbo illo infantum, quem Sclerosis s. Scleromatis nomine designant. Quid ergo de genuina hepatisationis atque indurationis natura et de vero utriusque discrimine judicandum? Certam sententiam hac de re difficillime ferendam esse, probe largior, nam utroque in casu processus plasticus a norma aberrat ejusque producta saltem externa specie similitudinis aliquid ostendunt. Hepatisationem oriri puto exsudatione materiae plasticae in parenchyma organorum inflammatorum, qua interstitia replentur et permeabilitas substantiae tollitur; etenim illae ma-

teriae initio liquidae paulatim solidescunt et hocce modo massam illam compactam, hepati cocto similem, efficiunt, absqua nomen tulit hoc vitium. Materia exsudata non semper eundem offert colorem, sed modo albidum, modo rubicundum, quare scriptores de alba et rubra hepatisatione disserunt.

Addunt alii tertiam hepatisationis speciem, quam griseam vocant, sive splenisationem, et in pulmonibus quandoque repertam esse dicunt. Natura hepatisationis albae et rubrae non differre, sed color rubicundus ita effici videtur, ut lymphæ plastica exsudata sanguinis pigmento impraegnetur, merum enim sanguinem hoc in casu esse depositum atque coagultum, propterea plane improbabile est, quod partim sanguinis consistentiam illam non adipiscitur, partim si extravasatus nec resorberi nec evacuari potest, brevi putrescit. Haud dubie omnes hepatisationis species, pariter atque in pulmonibus, in placenta occurrunt, quanquam sufficientes observationes adhuc deficiunt. Brachet (1), qui primus placentae hepatisationem paulo accuratius descripsit, plura exempla huc pertinentia commemoravit. Foemina quaedam foetum edidit maturum, sed mortuum, cujus motus octo diebus ante desierant; epidermis corporis secessit; placenta perampla ma-

(1) Conf. Gemeinsame deutsche Zeitschrift für Geburtskunde etc. Bd. v. 6. 554 — 56.

teriem purulentam sanguine remixtam continebat, quae superficiem textit foetalem. Tela placentae admodum crassa et friabilis inter cineream et rubram hepatisationem medium tenebat. Altera foemina multas calamitates inter graviditatem passa, et sub ejus finem doloribus trahentibus regionis sacrae graviter vexata, justo tempore infantem edidit parvum, mucilentum, phthisici hominis speciem prae se ferentem. Placenta permagna, salebrosa, passim inflammata, rubra, densa apparebat et dissecta hepatisationem obtulit rubram, quae ad griseam vergebat. D' O u t r e p o n t (1) etiam hujusmodi casum apposit: Primipara quaedam, saepius haemoptysin passa, corpore macilento et habitu phthisico praedita, octavo graviditatis mense puellum vivum, parum nutritum, quasi phthisicum, peperit, qui post aliquod dies vita decessit. Placenta maximam partem dura et friabilis erat, inter vasa ejusdem humor subfuscus foetidus stagnabat, pluribusque in locis noduli duri friabiles exstabant, generatim summa cum pulmonibus hepatisatis analogia. Num hoc in casu vera placentae hepatisatio adfuerit, non plane decernam, multa tamen huic opinioni repugnant, nam humor foetidus coloris subfusci, noduli duri friabiles magis in tubercula quadrant, quae fortasse aliis in locis adhuc cruda, in aliis jam emollita solutaque

(1) Gemeinsame deutsche Zeitschrift für Geburtskunde Bd. v. 6. 556.

fuerunt, humoremque foetidum, inter vasa stagnantem, effecerant. Non tota semper placenta in hepatisationem abit, id quod de pulmonibus etiam valet; haud raro enim alteruter pulmonum integer manet, quam ob causam homines tali hepatisationi obnoxii saepe longa fruuntur vita. Quum placentae cotyledones non intime junctae sint, sed modo invicem sibi adjaceant (1), singulae earum nonnunquam hepatisatione destituuntur, quo fit, ut foetus vita servetur.

Symptomatologia hepatisationis placentae admodum manca est, nam si manifesta antecessit placitis symptomata ejus graviora, inprimis febris et aestus, sine crisi quidem remittunt, at nonnulla remanent, quorum fons non semper potest investigari. Teste d'Outrepont (2), dolores oriuntur lenti, obtusi, intermittentes circa uterum, qui ab ejus inflammatione vix distingui possunt et nonnisi antiphlogisticae curationi cedunt. Quae symptomata non a sola metritide repetenda esse, morbosa placentae indoles, adhaesio ejus nimis firma, nec non infantis mors, aut nutritio exilis in sexcentis casibus probant. Wilde (3) etiam dolores uterinos, sed continuos tam urentes quam hebetes, locum habere dicit, qui sub quiete, sive cubando sive se-

(1) D'Outrepont l. c. S. 557.

(2) l. c. S. 557.

(3) l. c. pag. 38.

dendo, facile sustineantur, erecto autem corpore et ambulando augeantur. Idem „gravidas, quae placentam gestant hepatisatione corruptam, leucorrhoea copiosa acri, quae partes vicinas corrodat, vexari, pluries comperit.“

Quum de hepatisationis genesi jam supra obtulerim ea, quae mihi videbantur, nunc tantum de causis occasionalibus nonnulla adjiciam. Brachet atque d'Outrepoint (1) placentae hepatisationem pro inflammationis exitu recte habent, nam alia quoque organa, hanc mutationem experta, semper antea inflammata fuerunt. Causae igitur remotae eadem sint necesse est, quae placuntitidem excitant, non solum mechanicae, sed etiam dynamicae, ut animi pathemata vehementiora, aut saepius repetita; praeterea remediorum pellentium usus, ad molendum abortum; denique inflammatio aliique uteri morbi cum placenta communicari, ergo placuntitidem variosque ejus exitus inducere possunt. Quaecunque inflammatio perfecte resolvitur, hepatisationem haud relinquit, quamobrem, si placenta in eam mutata reperitur, crisin vel nullam vel imperfectam adfuisse, concludendum est. Impedimenta resolutionis aut corpore matris, v. c. in ejus debilitate vel constitutione cachectica, aut in ipsa inflammationis natura, praesertim asthenica, aut in externis rebus,

(1) Gemeins. Deutsche Zeitschrift f. Geburtskunde Bd. V. S. 557.

v. c. neglecta curatione, perverso regimine cet. cerni possunt. Quum vero placoitis non resoluta modo in suppurationem, modo in alium morbum secundarium exeat, interrogare licebit, num propria opus sit diathesi, ut vel hic vel ille exitus obtineatur? Pathologi hac de re plane tacent, ex mea autem sententia diathesis illa, si necessariam putes, tot ac tam variis rebus efficitur, ut intimas earum rationes frustra indagare coneris.

Prognosis matri faustior quam foetui auguranda est: orta enim hepatisatione sanguinis circuitus per placentam impeditur, itaque venosi mutatio in arteriosum vel restringitur, vel ex toto suspenditur, quibus fit, ut infans vel emoriatur, vel debito minus nutriatur. Quodsi enim hepatisatio totam corrumpit placentam, foetus vita exstinguatur necesse est, vita ejus superstes et nutritio exilis cum degenerationis gradu atque ambitu justam alunt proportionem, id quod exempla supra enarrata testantur.

Quod ad curationem attinet, quae eheu! prosperum eventum non semper sortitur, partim causas auferre, partim degenerationem ipsam debellare, medici est. Causis tam regimine apto, et somatico et psychico, quam pharmaceuticis remediis occurratur. Aegroti igitur eas caveat injurias, quas hepatisatione ansam praebere posse, supra retulimus: temperie utatur aequabili, mentis tranquillitate, victu

blando, leviter refrigerante. Inflammationis reliquiis, si supersunt, sanguinis detractionibus topicis et unguenti mercurialis infrictionibus medeamur, simulque parcas calomelanic doses interne exhibeamus. Quibus provisus, persistentibus autem doloribus, vesicatorium perpetuum loco affecto imponatur, unguenti althaeae et unguenti mercurialis partes aequales cum opii pauxillo inungantur, fasciis laneis abdomen circumdetur, maximeque omnium balnea tepida imperentur. Fugatis aut repressis saltem inflammatoriis symptomatibus, resolventia quaedam interne adhibere licet, ut calomelas cum sulphure stibiato aurantiaco, aquam laurocerasi, extracta amaricantia, attamen externa supra laudata, inprimis irritamenta cutanea, revulsionem efficientia, semper internis praestant.

DE PLACENTAE INDURATIONE.

Indurationem quam proxime ad hepatisationis similitudinem accedere, tum e superioribus colligi potest, tum medicorum effatis confirmatur, an vero scirrhusae degenerationes placentae inter hepatisationis analogias referendae sint, quod d'Outre-pont (1) contendit, hic in suspensio relinquam, siquidem hac de re infra prolixius sum dicturus.

(1) Gemeins. deutsche Zeitschrift für Geburtskunde u. s. w. Bd. V. S. 559.

Placentae indurationes re vera existere, tam vetustiorum quam recentiorum scriptorum testimoniis evictum est, quanquam nonnulli eorum, ut nuper d'Ou-trepont, vocibus „scirrhus“ et „induratio“ promiscue utuntur. Stein jun. de foetu quadrimestri alteroque octimestri, utroque mortuo in lucem edito, refert, quorum ille placentam habuit maxime compactam, hic coriaceam. In partu gemellorum, cujus mentionem fecit Brachet, alter foetuum, cujus placenta induruerat, mortuus, alter vero, placentam habens sanam, vivus edebatur. Wilde (1) et d'Ou-trepont (2) plures observarunt casus, in quibus infantes placenta indurata muniti quidem vivi prodierunt, at paulo post partum absque causa manifesta obierunt. Quanquam induratio quandoque totam tenet placentam, saepius tamen singulares ejus lobuli hanc degenerationem patiuntur (3), imo vero in suspensio est, numne iis in casibus, quibus totalis induratio exstitisse dicitur, de hepatisatione potius, an de scirrhusa degeneratione cogitandum sit. Quodsi enim descriptionem placentae hunc in modum degeneratae, quam Wilde apposuit, accuratius pensitamus, eandem maxima quidem ex parte in hepatisationem, sed passim etiam in scirrhum, minime in simplicem indurationem convenire videmus.

(1) L. c. pag. 40.

(2) L. c. S. 560. ff.

(3) Wilde L. c. pag. 39.

„Ipsa autem placenta, inquit, quam induratio vel hepatisatio occupat, aut e livido lurida, aut subrubra aut subfusca apparet, in aequalem massam commutata, duris fragilibusque nodulis exstructa, justam excedente consistentia et densitate, utro resistens digito prementi.“ Non alienum mihi videtur, de hepatisationis atque indurationis discrimine nonnulla hic adspergere. Induratio nunquam illam offert fragilitatem, quam hepatisatio, sed massam multo magis compactam solidamque, interdum coriaceam; non per varios ludit colores, ut hepatisatio, sed naturali colore, quem habet organon induratum, insignitur, nisi novus processus pathologicus, sive secundarius, aut in ipsa induratione, aut in ambiente substantia evenerit.

Praeterea in hepatisatis organis processus inflammatorius nondum ex toto absolutus esse videtur, quod symptomata probe indicant, sive placentae, sive pulmonum hepatisationem respicias; induratio, ubi confecta est, in substantia sua nihil inflammatorii amplius ostendit, verumtamen denuo inflammari aliumque in modum degenerare potest, cujus rei exempla non solum telae cellulosaе, sed etiam ventriculi indurationes largiuntur.

Denique pars hepatisata, si comprimitur, semper humorem varii coloris, utplurimum subfusci, edit, nunquam vero indurata, quoniam fere omnia vasa oblitterata sunt.

Diagnosin incertissimam esse, facile intelligitur, quanquam nonnulla symptomata cum iis hepatisationis consentiunt, generatim tamen minor eorum constantia est atque perspicuitas.

Dolores enim, finita inflammatione exortaque induratione, vel ex toto evanescunt, vel tantum pressionis sensum, eumque periodicum, in placentae regione aemulantur; imo partialis induratio, loco exiguo circumscripta, non raro sine ulla fertur molestia. Sin tota induruit placenta, quod rarius fieri solet, graviditatis decursus plerumque variis difficultatibus gravatur, imo abortus quandoque supervenit, quum foetus nutritio aboleatur. Signa igitur, e quibus de induratione placentae concludere possis, magis negativa, quam positiva sunt: si nimirum placuntitis, certis symptomatibus cognita, citra crisin paulatim cessit, et valetudo eatenus restituitur, ut suppurationis, vel hepatisationis, vel gangraenae signa deficiant, suspicari possumus, si quid insoliti mulier in placentae regione sentit, aut reliquus graviditatis decursus ad normam non respondet, placentae indurationem remansisse. Caveamus autem, ne nimis certam proferamus sententiam, etenim curatio hunc ad finem accommodata eo plus nocebit, quo longius, si falsa suspicati sumus, a vero aberraverimus.

Indurationem ad inflammationis exitus referendam esse, non est, quod repetamus; sed ex hoc

ipso jam apparet, quantum in errorem inciderit d'Outrepont, qui indurationem atque scirrhosam degenerationem miscuerit; nam scirrhus, si unquam inflammationem excipiat, plerumque citra eam exoritur, quod Rust aliique recentioris aevi medici asserunt. Genesis autem indurationis quomodo fiat, haud magis illustratum est, quam hepatisationis conformatio. Processum plasticum a norma recedere, sicut in hepatisatione, nullam recipit dubitationem, oriri tamen videtur induratio, si exsudatum plasticum finito jamjam inflammatorio processu ad perfectiorem organisationem evehitur, id est ad partium solidarum naturam propius accedit, quam in hepatisatione, quamobrem induratae partes neque friabiles sunt, neque compressae illum edunt humorem, quem hepatisatae. Ad indurationem omnes partes laxas atque spongiosas, si inflammentur, esse opportunas, neminem latet; causam in eo cerni existimo, quod dictae partes, imprimis glandulosae, vasis abundant, itaque secretio materiarum plasticarum admodum larga, e contrario autem resorptio secretorum pathologicorum propter mediocrem vim vitalem tonumque exiguum parcius sit. Causam occasionalem, sicut in reliquis casibus, quibus producta morbosa inflammationem sequuntur, semper impedita crisis praebet, qua fit, ut natura id, quod molitur, nempe sanitatis redintegrationem, perficere nequeat. Nonnulli tamen praeter inflammationem

alias causas enumerant, v. c. Murat (1): „d'autres fois on s'est assuré qu'il pouvait acquérir dans l'utérus un endurcissement extrême: cette espèce de maladie n'est pas rare. On remarque surtout qu'après des hémorrhagies répétées, le placenta resserré par la matrice et privé de la quantité de sang nécessaire à la nutrition, acquiert une consistance bien remarquable, consistance qui se rapproche de la solidité des parties squirreuses; il en est de même de toutes les causes, qui mettent obstacle à sa nutrition, telles que l'épuisement des femmes, les chagrins qui altèrent leur santé et rendent la circulation languissante.“ Haec autem placentae mutatio ad illud vitii genus pertinere videtur, quod d'Outrepont (2) insolitam placentae densitatem vocat, quodque in partu maturo et praemature nonnunquam observari et absque detrimento ferri contendit.

Effectus placentae induratae in foetum non alius est, ac hepatisatae: etenim placenta ad sanguinis circuitum inhabilis vel mortem infanti affert, vel nutritionem tantum imperfectam admittit, qua de causa foetus, placentam induratum habentes plerumque aut mortui prodierunt, aut aliquanto post partum exspiraverunt. Inprimis periculum, quod

(1) Dictionnaire des sc. méd. Tom. XLII. pag. 545.

(2) Gem. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. Bd. V. S. 563.

imminet infanti, ex gradu et ambitu indurationis metiendum est, nam ut supra jam commemoravi, totalis induratio vix sine foetus interitu fertur, sin vero pauci tantum placentae lobuli induruerunt, nutritio perfici vitaeque servari potest. Matri, si uterus aliaque corporis viscera sana sunt, placentae induratio nihil periculi minitari consuevit.

De curatione demum pauca proponantur necesse est, quanquam ejus eventum parum laeti polliceri, facile intelligitur. Si radicalem molimur curationem, princeps indicatio ea est, ut adaucto resorptionis processu indurationem solvere statumque placentae normalem restituere studeamus. Utplurimum mercurialia et antimonialia huic scopo idonea putantur, partim autem eorum vis resolvens non tanta est, ut certam fiduciam in iis collocare possimus, partim hydrargyrum muriaticum mite, cujus ad usum confugiendum est, noxiam in foetum efficaciam exserit; antimonialia vero, si diutius adhibentur, quod hoc in casu necessarium est, digestionis organa matris offendunt, foetusque nutritionem magis pessumdant. Ab extractis amaris, quae resolventia dicuntur, eam ob causam minus auxilii expectandum est, quod, vasorum tonum adaugendo, humorum stagnationes quidem discutunt, sed resorptionem non adeo intendunt, ut indurationes resolvantur. Proinde cum antimonialibus, si hisce uti velimus, corrigentia, ut leviora aromatica, aut amara,

nec non nutrientia conjungenda sunt. Inter externa etiam balnea tepida primum locum tenent, quippe quae revellendo cutisque perspirationem augendo vasorum absorbentium actionem per antagonismum evehant.

DE PLACENTAE GANGRAENA, S. SPHA- CELO.

Si de gangraena placentae disseritur, ea tantum species innui potest, quae humida, seu putrescentia appellari consuevit, etenim gangraena ejus sicca s. mumificatio, quod mihi innotuit, nondum observata, saltem ab auctoribus non descripta est. Murat (1) tantum mumificationem oriri posse credit: »alors il peut se dessécher, s'atrophier et se mumifier en quelque sorte.« Non omnes hunc placentae morbum pro gangraena habuisse videntur, quoniam variis utuntur vocibus, ut dissolutione, putrefactione cet. Leguntur enim alicubi (1) haec: »quelquefois on a trouvé cet organe mou, putréfié et tombant dans une espèce de dissolution«. Exempli ad placentae gangraenam referenda inter alios apposuerunt Portal, La Motte (2), Ohler (3),

(1) Dict. des sc. méd. Tom. XLII. p. 549.

(2) Dict. des sc. méd. L. c. p. 545.

(3) Zeitschr. f. Natur- u. Heilk. Dresden 1826. Bd. IV. Hft. 2. S. 258.

Betschler (1). Gangraenae naturam respicientes, suffragari debemus auctoribus, qui eam in abolitione omnium actionum organicarum partis cujusdam, sive in morte locali, cum substantiae organicae decompositione, qualis in mortuis evenit, collocandam censent. Haec sufficiet definitio, si promiscue utimur vocibus »gangraena» et »sphacelo», sin discrimen statuimus, gangraenam inter et sphacelum eandem rationem intercedere intelligimus, quam inter moribundum atque mortuum. In partibus enim gangraenosis vita quidem ad infimum gradum redacta, minime vero penitus restincta deprehenditur, quare interdum refocillatur partesque servantur. Alia tamen sphaceli est conditio: omnis vita aufugit, solus chemismus in partibus viget, et quemadmodum corpus vere mortuum, ita organon sphacelo subactum nunquam in vitae usum restituitur. Propterea in eum placentae morbum, de quo hic agitur, sphaceli nomen melius convenit, quam gangraenae, siquidem non prius gangraenescere placentam dicimus, quam ejus substantia in dissolutionem et putrescentiam abierit. Si contemplamur placentam hoc morbo corruptam, extremam ejus alienationem deprehendimus: color modo fuscus est, modo coeruleo viridescens, modo nigricans, compages emollita, velut putredine consumpta, ut propriam texturam

(1) Annalen der klinischen Anstalten. Breslau 1832. Band I. Seite 9.

frustra investigates; mutatio in massam gelatinosam, quam Wilde (1) defendit, ad malaciam magis, quam ad sphacelum referenda est. Dissolutione substantiae placentae magna ichoris fusci aut nigricantis, odorem foetidissimum spargentis, colluvies oritur.

Symptomata, quibus cognoscitur morbus, numerosiora ac luculentiora sunt, quam indurationis, hepatisationis et tuberculorum placentae. Dolores enim, malum inflammatorium indicantes, subito desinunt, simulatque sphacelus omnibus locis inflammatis potitur, sed fieri nequit tanta mutatio, quin matris corpus graviter afficiatur. Hinc vires consumuntur, subit extremus languor, lipothymiis exceptus, vomitus et diarrhoea magis magisque exhausti febremque arcessunt hecticam, quorum malorum gravitas facie lurida, hippocratica, oculis languidis, subsidentibus exprimitur. Summi momenti ichoris foetidi, colorem odoremque supra dictum habentis, profluvium est ex genitalibus. Partus ipse alios, ac par est, comites habet: mulieres enim sitim aestumque non conqueruntur (2), sed spasmis et convulsionibus artuum superiorum, nec non vomitu crebro uterique doloribus lateralibus, vicissim augescentibus atque mitescentibus excruciantur. Inter puerperium Wilde, gangraenescente placenta,

(1) L. c, p. 41.

(2) L. c. pag. 411.

semper lochia foetida, uberiora et saniosa observavit.

Quibus sub conditionibus placuntitis in sphacelum abeundi opportunitatem prae se ferat, si disquiramus, causam disponentem praecipue in asthenica illius natura collocare debemus, quoniam experientia nos edocuit, inflammationes sthenicas, si resolutionem non sortiantur, magis ad suppurationem, asthenicas ad ulcerationem et gangraenam vergere. Quum placentae inflammatio ob telam ejus laxam et spongiosam, nec non ob venositatem praevalentem sthenica inflammatione minus quam asthenica corripitur soleat, haud difficile est intellectu, cur vera suppuratio rarius exoritur (1). Momentum occasionale ad inducendum placentae sphacelum praecipue tum offerri videtur, cum injuriae inflammationem causatae continuo agunt et vel negligentia vel imperitia in iis domandis nihil operae studiique collocat. Ceteroquin Murat (2) placentam in utero diutius retentam gangraena et putredine plerumque corripitur affirmat: »ordinairement ce corps subit un état de décomposition; les écoulemens, qui se font par la vulve, acquirèrent de la fétidité cet.« Symptomata etiam, quae hacce placentae decompositione

(1) D'Outrepont: Gemeins. deutsche Zeitschrift für Geburtskunde Bd. V. S. 554.

(2) Diction. des sc. méd. 1. c. p. 549.

proferri contendit Murat, iis sunt analogae, quae sphacelo placentae communia supra diximus.

Prognosis, quod matrem attinet, aut dubia aut mala, quod foetum, pessima auguranda est. Symptomata enim periculosa, quae supra descripsimus, supremam virium adynamiam indicant, quam partim singularis morbi natura, partim ichoris maligni resorptio matri inferunt. Huc accedit, quod interdum metritis aut peritonitis cum placentae inflammatione consociata est, eundemque exitum, in gangraenam nempe, sortitur, quo in casu plerumque de matris vita desperandum est. Incolumi autem utero et peritoneo, potissimum interest, utrum saniosa materies profluat, an retineatur; si illud est, minus periclitatur mulier, quoniam ichoris resorptio exigua locum habet (1); sin hoc, exitus in mortem vix cavetur, nam retenta materies putrida perpetuum cum utero alit contactum, eundem irritat, inflammat et ad gangraenescentiam rapit. Foetus, omni destitutus nutritione, brevi emoritur mortuusque expellitur, quippe natura partum molitur et illum, tanquam corpus alienum et inutile, quam primum ejicere studet.

Proinde curatio tantum id negotii habet, ut mater incolumis evadat, quem in finem, si causas forte persistentes expugnare studuerimus, partim univer-

(1) Dict. des sc. méd. L. c. p. 549.

salia partim localia remedia in usum vocemus oportet. Universalia iis virtutibus pollere debent, ut praecipue virium labi subveniant et, quominus humorum corruptela augeatur, impediant. Principatum haud dubie acida mineralia, singulatim acidum sulphuricum, aut mixtura sulphurico-acida, tenent, quippe quae tam viribus roborantibus, quam antisepticis egregium usum aegrotantibus praestent. Praeter tonica adstringentia, ut chinam, ratanhiam et similia, quibus hic locus est, maxime ferri praeparata leviora laudanda sunt, nimirum tinctura ferri acetici aetherea, tinct. ferri pomati, ferri tartarici et ferri muriatici oxydulati. Abdomen substantiis spirituosus et aromaticis perfricandum, nec non balnea universalis roborantia, cum ferro aut herbis aromaticis parata, in usum vocanda sunt. Ad corrigendum ichorem atque foetorem, injectiones liquorum antisepticorum et balsamicorum quorundam, ut aquae oxymuriaticae, acidi pyrolignosi, decocti corticis quercus aut chinae, tincturae myrrhae cet. per vaginam instituantur. Ubi partus processit, proximum esse debet, ut placenta corrupta extrahatur, quod si propter adhaesiones fieri nequit, ad injectiones dictarum materiarum confugiatur, etenim rectissime hac de re judicavit Murat (1): »on peut même dire, que les injections sont toujours néces-

(1) Dict. des sc. méd. 1. c. p. 550.

saires pour nétoyer les parois de l'utérus, dissiper l'irritation, que cause la présence de la matière putride; enfin pour prévenir l'inflammation (nimirum uteri et finitimarum partium), ou la tendance à l'inflammation.« Accidere etiam potest, ut placentae sphacelus, facta vasorum uterinorum erosione, ingentes metrorrhagias inducat, quibus in casibus stypticorum fortissimorum injectionibus profluvium sanguinis coercendum et praesens vitae periculum avertendum est.

DE PLACENTAE MORBIS ORGANICIS.

Quanquam nonnulli morborum, de quibus hactenus exposui, ut induratio placentae et hepatitis, organicis potius quam dynamicis interponendi videantur, tamen eorum descriptionem inflammationi, cujus sunt exitus, subjungendam censui. Tuberculosis tantum, utut morbus organicus sensu strictiori, ex dynamicorum morborum numero plane erit releganda, quoniam cum inflammatione nihil habet commune, quam quod haec interdum tuberculorum evolutionem et emollitionem maturat. At vero, si emollitionem eorum mediam quasi esse inter suppurationem atque ulcerationem, ut supra posui, meditamur, processum vitalem dynamicum pariter ac in suppuratione et ulceratione maximas partes agere largiemur, quare excusandus saltem mihi videor, quod in describendis singulis morbis a debito ordine aliquantum recesserim.

DE PLACENTAE HYPERTROPHIA.

Hypertrophia, si etymologicam hujus vocis interpretationem sequimur, in exorbitante nutritionis processu cernitur, quo fit, ut organon quoddam solito majorem assequatur molem, ambitum, crassitiem. Non desunt quidem, qui minime unamquamque visceris alicujus amplificationem hypertrophiae nomine imbuendam, sed intumescentiam inter, s. physconiam, et hypertrophiam distinguendum esse dicant, ita ut in hac simul propria organi substantia mutata inveniatur, in illa tantum voluminis augmentum, sive substantiae inflatio, humoribus stagnantibus effecta, adsit. Quum autem scriptores, qui de placentae morbis disseruerunt, illius discriminis mentionem haud fecerint, utraque voce pro synonymis hic utamur et placentae amplificationem insolitam, sive cum sive sine texturae mutatione exstet, complectamur. Complicari haud dubie potest placentae hypertrophia cum aliis fabricae morbis, v. c. obesitate, scirrho, induratione, id quod in casu a Meyer (1) enarrato locum habuisse videtur. D'Outrepoint (2) nimiam placentae magnitudinem hypertrophiam ejus vocari posse dicit, eandem autem sat crebro cum peculiari texturae degeneratione conjunctam esse fa-

(1) v. Siebold's Journal. B. III. S. 232.

(2) Gemeins. deutsche Zeitschr. für Geburtskunde. Band 5. Seite 546.

tetur, id quod etiam Brechet atque Stein sen. observaverint. Exemplum omnium notatu dignissimum placentae hypertrophicae descripsit Stein sen. (1), etenim pondus librarum sex, ambitum duplo majorem illa exhibebat. D'Outrepoint (2) placentam foetus sedecim pollices longi ambitum pollicum triginta duorum pondusque librarum duarum referre vidit; alia exempla enormis placentae amplitudinis Ruysch, Meckel, Oslander, Schmitt, Carus, apposuerunt; Murat (3) quoque eandem non solum duplo, sed triplo majorem solito evadere posse, tradit. Brechet omnemquamque placentam inflammata nimiae magnitudinis esse affirmat, quod non negamus quidem, sed ab hypertrophia alienum censemus, quia tumor ad pathognomonica inflammationis symptomata pertinet. — Signa diagnostica hypertrophiae placentae non ita confirmata sunt, ut inter graviditatem de morbi praesentia certo judicare possimus; etiamsi enim mulier ponderis tensionisque sensum accusat, quod Wilde (4) opinatur, tamen sexcentae hujus molestiae causae possunt cogitari. Insolita ventris expansio quod ad diagnosin paene nihili facienda

(1) G. Steins nachgelassene geburtshülffliche Wahrnehmungen. Th. I. S. 321.

(2) Gemeins. deutsche Zeitschr. Bd. V. S. 546.

(3) Diction. des sciences méd. L. c. p. 544.

(4) l. c. pag. 43.

est, nam uterus gravidus nunc antrosum nunc retrorsum magis vergit, ceterum gemelli adsint nec ne, ignoramus. Altera autem parte hypertrophiam placentae iis morbis accensendam duco, in quibus cognoscendis auscultatio, si a peritioribus instituat, non parum prodesse queat, quia pulsationis placentariae gradus cum hujus visceris evolutione consentiat necesse est. Facilius hypertrophia post partum cognoscitur: placenta enim nimis ampla, quominus uterus sese contrahat et ad ambitum normalem revertatur, impedit. Placenta igitur hypertrophica in utero retinetur, arteque solvi debet, ne nimia uteri sese contrahendi conamina tandem relaxatio et inversio ejus sequatur. Ceteroquin placentae retentio metrorrhagiis ansam praebet ingensque ejus amplitudo dolores post partum maxime adauget, anxietatem, vertiginem, imo lipothymias infert.

De causa proxima hujus hypertrophiae Carus (1) satis fuse et acute disseruit: »Nullam, inquit, dubitationem recipit, quin placentae functio in respiratione (actione branchiali) ponenda sit; forma et evolutio respirationis organorum semper medio respondet, in quo corpus vivit, id quod anatomia comparata docet. Sanguis uteri humani medium

(1) Zur Lehre der Schwangerschaft und der Geburt. Leipzig 1822, Abh. I. S. 84.

mutationem, v. e. amplificationem et luxuriationem, placentae producere potest. In variis organismi morbis varia sanguinis universi conditio locum habet, quamobrem judicari oportet, sanguinem uteri gravidæ venas implentem, tam consistentiae quam carbogenii et oxygenii respectu aliam atque aliam rationem exhibere posse. Abundantia sanguinis carbogenisati et defectus oxygenii ergo in causis sunt, quod sanguinis foetalis mixtio imperfecta et infantis nutritio manca est. Quum vero natura, debitam proportionem restituere moliens, varias ingrediatur vias, quaesito novo itinere id impetrare videtur, quod sanguinis indoles praestare non valet: nempe adaucta superficiei respiratoriae amplitudine, nonnunquam sanguinis uterini mixtio parum idonea compensari videtur et hoc tantum modo vera inveniri poterit via, qua non solum placentae morbosa magnitudo, plerumque vitae foetalis sumtibus exorta, sed etiam discrimen gravissimum, quod inter formam placentae variorum mammalium intercedit, explicetur. Praevalente venositate, respirationis foetalis praesidia diminuuntur, natura, superficiem respiratoriam amplificans, mancam functionem supplere studet, quibus autem fit, ut corpus infantis minus nutriatur, itaque vel cita mors subsequatur, vel saltem foetus exile corpus obtineat. Quamquam disproportionem inter placentam hypertrophicam foetusque nutritionem haud disputamus, quippe

quae experimentiae testimoniis probari videatur, theoriam tamen a Caro propositam vituperii aliquid recipere arbitramur. Quodsi enim hypertrophiae causam in prava sanguinis uterini mixtione, nimirum in carbogenii abundantia et oxygenii inopia, collocamus et hoc ex fonte malam foetus nutritionem derivamus, primum quaestio sese obtrudit, num sanguis, qui ad foetum alendum idoneus non est, placentae hypertrophiam producere valeat, quum haec ipsa a nimia nutritione pendeat. Nam quod Carus de naturae conamine, superficiem respiratoriam (placentam) amplificandi, tradit ad suppleendam foetus nutritionem, maxime restringendum est, quoniam illa amplificatio contingere nequit, nisi organon, quod amplificari debet, uberius nutriatur; hoc autem ut fiat, sanguine satis idoneo, oxygenii non inope, opus est. Hanc ob rem potius crediderim, refluxum sanguinis in placenta mutati et ad nutriendum adaptati per venam umbilicalem ad corpus foetale impedimento quodam esse turbatum, itaque placentam ejus copia majori onerari et evolutionem debito ampliolem experiri, infantis vero nutritionem justo exiliorem reddi. Denique probabilitatis aliquid Steinii jun. (1) sententia habet, abnormem vasorum evolutionem quandoque in ipsa placenta existere et praeter alias ejus mutationes

(1) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. Bd. V. S. 236.

hypertrophiam producere posse. Si Carus recte dixit, causa occasionalis hypertrophiae placentae in prava indole sanguinis materni ponenda est, quippe quae naturae conamen, superficiem respiratoriam foetus (placentam) amplificandi, evocet, ut aëratione (hac voce Carus utitur) sanguinis foetalis in placenta uterini sanguinis prava mixtio compensetur. Sin refluxus sanguinis impeditus per venam umbilicalem ad corpus foetale proximam hypertrophiae causam sistit, momenta occasionalia ab ipsis impeditis, nondum vero cognitis, repetenda esse fatebimur. Ceterum omnes scriptores, quos hac de re disserentes inveni, ut Murat (1), Stein sen. (2), d'Outrepoint (3), Wilde (4), placentae hypertrophiam ut plurimum in partu immaturo non solum relativam, sed vere absolutam observari, consentiunt.

Quanquam iudice d'Outrepoint (5) nondum diremum est, num et qualem efficaciam placentae hypertrophia in graviditatem atque partum exserat, tamen ex ante dictis conjectare debemus, prognosin dubiam et, quod ad foetum pertinet, saepius infaustam quam laetam promulgandam esse.

(1) Dict. des sc. méd. L. c. pag. 544

(2) L. c. p. 205.

(3) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. Bd. V. S. 546.

(4) L. c. p. 44.

(5) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. Bd. V. S. 546.

Nam si hypertrophia ista ad causas partus immaturi referenda est, quod Stein, Murat et ipse d'Outrepont existimant, facili negotio effectus ejus damniferi in foetum intelliguntur, nec dubitandum est, ipsum abortum hoc modo posse excitari. Sin vero infans maturus vivusque prodit, idem tamen, ut auctores laudati asserunt, exilis parceque nutritus est, ergo facilius mortem oppetit. Mater injurias pati potest vel ex abortu, si incidit, vel ex nimia placentae amplitudine, quae ejus secessum impedit, aut aggravat. D'Outrepont „non certo quidem scio, inquit, an secundinarum retentio hac ex causa oriatur, ipse tamen, ut alii, expertus sum, placentam nimis amplam, imo plane solutam, solito diutius in utero, aut in placenta retineri magnamque anxietatem, nec non molimina secundaria dolorifica, spastica excitare.“ Stein sen. (1) mentionem fecit exempli, in quo placenta duplo major, jamjam soluta, periculosa induxit symptomata, quare eam submoveri, necesse fuit. Proinde retentio talis placentae metrorrhagias perniciosas, extractio autem prolapsum vel inversionem uteri, aut perinaei et partium genitalium laesiones efficere potest.

Curatio hujus hypertrophiae ad proximam causam accommodanda est, quam ei subesse putamus.

(1) L. c. p. 365.

Itaque Caro auctore medici erit, corruptelae humorum maternorum occurrere majoremque plasticitatem iis conciliare, quocirca acida mineralia, imo ferri praeparata, cum victu roborante juncta, locum hic sibi vindicabunt. Sin mea valet opinio, quam supra apposui, confugiendum potius est ad ea remedia resolventia, quae vasorum tonum leniter augendo et humorum stases tollendo, sanguinis circuitum et in corpore matris, et in placenta vasisque funiculi umbilicalis expeditiorem reddunt, id quod praecipue extracta amaricantia, victus nutriens quidem, sed blandus, et modicae corporis exercitationes praestare solent. Si, quod fieri potest, imprimis apud hystericas mulieres, spastica affectio viscerum abdominalium circulationis impedimenta praebet, antispasmodicis frigidis, ut liquore ammonii acetici, radice ipecacuanhae, aqua laurocerasi cet. utamur oportet. Ubi, edito partu, placenta hypertrophica invenitur, proximum est, ut solvatur, sin autem tanta ejus est amplitudo, ut integra solvi et extrahi nequeat, comminui eam singulasque particulas eximi, necesse est. Haemorrhagia uteri ablata placenta plerumque desinit, sin minus, styptica communia, vel mechanica adminicula, in usum vocentur. Perinaei aut genitalium laesiones, uteri prolapsus, inversio cet. artis lege curentur.

DE PLACENTAE ATROPHIA.

Quemadmodum placentae hypertrophia, ita ejus atrophia potest existere, sive ille status anomalus, quo placenta insolitam obtinet exilitatem, vel cum vel sine fabricae mutatione. Murat (1) placentam atrophiam corrumpi posse tradit, Stein, d'Outrepont, Boivina et prius jam Morgagni alique hujusmodi exempla narraverunt, attamen observationes, ut d'Outrepont (2) affirmat, generatim rariores sunt. Placentae exilitas partim ambitum, partim crassitiem respicere potest. D'Outrepont de foetu mortuo pollicum septendecim longitudinem habente refert, cujus placentae diametros ab una parte pollices modo duos, ab altera tres aequabat. Gemelli, si magnitudine impares sunt, placentasque segregatas habent, semper eas corporis evolutioni consentaneas referunt, et si alteruter illorum emortuus est, placenta ejus tamen relative quam absolute exilior deprehenditur. Stein jun. (3) placentam foetus, qui octavo mense mortuus edebatur, tenuissimam, at solidam simul et coriaceam invenit; Boivina (4) placentam observavit parenchymatis expertem, membranaceam, adeo tenuem, ut nonnulli

(1) Diet. des sc. méd. L. c. pag. 549.

(2) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. Bd. V. S. 549.

(3) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. Bd. V. S. 221.

(4) Observations et reflexions sur les cas d'absorption du placenta, Paris 1829, pag. 12.

defectum ejus suspicarentur, quos quidem non errasse, d'Outrepont existimat. Eadem (1) placentam foetus immaturi instar tenuis involucri, totam fere uteri faciem internam investientis et passim linearum trium crassitiem habentis, reperit.

Utrum omnia haec exempla revera ad placentae atrophiam, an potius ad ejus absorptionem, de qua posthac nonnulla exponam, referenda sint, in suspenso relinquam. D'Outrepont (2) placentas atrophica laborantes, postquam exierant, semper debito pallidiores, albas reperit, nonnunquam in cotyledones nondum divisas, solutio earum et excretio nihil insoliti obtulit.

Quamdiu foetus et placenta in utero commorantur, atrophiam hujus vix quidem cognosci potest, id quod omnium auctorum unanimi confirmatur consensu. Sin autem procedente graviditate venter non eo modo, quo debet, expanditur, si matris valetudo integra manet, infantis autem motus, ubi jam adfuerunt, paulatim languescunt, tum plane desinunt, sane metuendum erit, ne placentae atrophiam exstet brevique abortum, qui vitari vix unquam potest, inducat. Expulso foetu, cito venter ob uteri promptam contractionem collabitur, interdum

(1) L. c. pag. 16.

(2) Gemeinsame deutsche Zeitschr. für Geburtskunde. Bd. V. S. 553.

tamen haemorrhagiae, artis auxilium exigentes, observatae sunt (1).

De aetiologia hujus morbi varia judicant scriptores, causam tamen proximam atrophiae, si placentae absorptionem huc pertinere negamus, in processu nutritionis manco, ergo impedita placentae evolutione, ponendam esse fatebimur. Huic sententiae quoque d'Outrepont (2) suffragatur: „placentae, inquit, evolutionis processus subsistere, itaque hoc organon insolitam exilitatem exhibere, praeterea placenta nimis sero formari et a maturitate vel ex toto prohiberi, vel tardissime ad eam procedere potest.“ Causae remotae haud dubie non semper eadem sunt, alii in ipso foetu, alii in utero sedem earum collocant. Murat (3) atrophiam oriri contendit, si uterus comprimatur placentam omniaque ejus fluida exprimat, ut quasi exsiccatio fiat. Lamotte, si foetus diutius jam morbo affectus tandem perierit, placentam corrugari atque alienari existimat, cui autem repugnat Morgagni, quippe qui atrophiae causam utero aegrotanti insidere dicat, quo fieri debeat, ut placenta, ablatis humoribus nutritiis siccescat. Necesse autem videtur, causam in solius uteri morbo ponamus, citra dubium enim matris habitus malus; inprimis cachecticus, placentae

(1) D'Outrepont l. c. p. 540.

(2) L. c. p. 551.

(3) Dict. des sc. méd. L. c. p. 549.

evolutionem turbare et cohibere potest. An forsā catamenia, si inter graviditatem fluant, quod interdum observatur, momentum occasionale praebeant, aevi futuri experientia dirimat. Quantum in discrimen foetus per atrophiam placentae vocetur, intellectu est facillimum: quum enim nutritio ejus vel ex toto vel majori ex parte suspendatur, maturitatem non assequitur, sed mense quinto aut sexto graviditatis plerumque mortuus abortu excutitur, aut si quando vivus exit, brevi post interit. Nonnunquam tamen graviditas ad terminum usque legitimum absolvi videtur, si vera tradit d'Outrepont (1): „omnes, inquit, foetus, placentam perexiguam habentes, me observante admodum exiles et plerique eorum immaturi inveniebantur.“ E contrario autem ex atrophiam placentae nihil periculi redundare solet in matrem, praeter illud, quod ex abortu pendet, quandoque enim metrorrhagiae, artis auxilium requirentes, inciderunt (2).

Medendi ratio in suspenso habenda est, donec diagnosis certius stabiliri possit, sin autem placentae atrophiam subesse ex his illisque signis judicamus, causis medeamur necesse est, quae sub sensus cadunt. Itaque si pravus corporis materni habitus et humorum cacochymia apparent, remedia corri-

(1) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsh. Bd. V. S. 549.

(2) D'Outrepont, L. c. p. 549.

gentia atque roborantia, supra jamjam memorata, imperentur iisque victus nutriens balneaque tepida, vel kalina vel aromatica et spirituosa, prout res expostulet, adjungantur, insuper psychicum regimen quam maxime sit idoneum. Ubi uterus aegrotat, curatio difficilior est, quia graviditas multorum remedium, quae opitulari possint, usum respuit; at tamen hoc in casu praeter medendi rationem ante dictam blandae abdominis frictiones, inunctiones linimentorum et unguentorum resolventium aut emollientium et, si morbosa irritatione uterus caret, medicamina quaedam excitantia, sanguinis affluxum versus uterum et placentam adaugentia, ut cinnamomum, calamus aromaticus, aetheres, vinum, imo sabina, proficua erunt.

DE PLACENTAE MALACIA.

(1) D'Outrepoint (1) huncce placentae morbum atrophiae maxime affinem esse contendit, cui etiam Wilde (2) adstipulari videtur, nam „equidem, inquit, eam semper etiam exilem, justo minorem vidi atque vitiatam atrophia.“ Attamen si atrophiae causam proximam in defectu nutritionis debitaе collocamus, facile largiemur, substantiae mutationem per se non esse necessariam, sed si inveniatur, alium

(1) L. c. p. 550.

(2) L. c. pag. 54.

morbum vel ad atrophiam accessisse, vel ex eadem emersisse. Alia autem malaciae ratio est: nam hoc in morbo tela placentae singularem in modum alienata, nimirum adeo emollita fluxaque reperitur, ut legitimam ejus texturam plane desideres. Murat (1) placentam foetus immaturi quasi diffluxisse tradit; Pfaff (2) eandem muco narium similem invenit, ut singula tantum ejus frustula extrahi possent; neque minus Boivina (3) placentae substantiam gelatinosam observavit, quae digitis compressa facile in particulas dilaberetur; similia exempla Smellie (4) obtulit. Haec igitur affectio tantum abest, ut pro mera atrophia habenda sit, ut cum simili morbo ventriculi apud infantes obvio, nempe cum gastromalacia comparari debeat, quippe quam nemo adhuc atrophiae speciem dixerit. Quae si vera sunt, concedamus oportet, colorem lividum, subcoeruleum in placentae malacia, quem Wilde (5) memorat, ab accidentalibus rebus pendere, fortasse a placentae decompositione et putrefactione, post foetus mortem ineunte.

De diagnosi, quam difficillimam esse constat,

(1) Dict. des sc. méd. L. c. p. 545.

(2) Richters chirurg. Bibl. Bd. V. S. 537.

(3) L. c. pap. 33 — 24.

(4) Sammlung besond. Fälle u. Bemerk. in der Hebammenkuust a. d. Engl. übersetzt. Altenb. 7763. Bd. II. S. 404.

(5) L. c. p. 54.

pauca tantum apponam. Mater ex placentae malacia non semper male habet, quod etiam Wilde (1) contendit, »pluries sibi occurrisset dicens, ut molli- tie placentae affecta 'gravida nec ulla molestia tor- queretur et graves adeo labores ad parturiendi us- que tempus sine difficultate exantlaret.« Pulsus, si non ex toto ad normam respondet, non singu- lare morbi genus, sed tabem quandam corporis ex energiae defectu innuit. Organorum digestionis et assimilationis functiones plerumque minus promte peraguntur, mulieres non modo oppressionem ven- triculi, sed nonnunquam pyrosin accusant; dolores quidem periodicos in dextro ventris latere nonnulli scriptores afferunt, quis vero est, qui ex his pla- centae malaciam cognoscere queat. Similia de cor- poris languore faciliqve virium fatigatione dicenda sunt, utpote quae partim non semper adsint, par- tim omnem graviditatem per se comitari possint. De profluvio humoris serosi aut mucosi ex parti- bus genitalibus tantummodo Wilde, quod equidem inveni, verba fecit.

Neque proxima neque remotae malaciae causae hucusque ita dilucidari potuerunt, ut stabilem et perspicuam morbi pathologiam atque nosologiam exarare licuerit. Processum quendam dynamicum sui generis praecedere, eo minus est dubitandum,

(1) L. c. p. 53.

quod hocce malum plerisque in casibus sine manifestis symptomatibus, certum aliquem morbum indicantibus et furtim quasi, irrepere solet. Nihil fere lucri ex comparatione cum ventriculi malacia capimus, quippe cujus natura et genesis etiam tenebris prematur. Pro inflammatorio vix illum processum habebis, nisi occultam adeoque absconditam esse dicas inflammationem, ut ejus symptomata sensibus nostris subducantur, quod nimis arbitrarium videtur. Nescio, an temeritatis vituperium me subire putes, si, considerata singulari partium malacia affectarum mutatione, morbum pro gangraena, citra inflammationem exorta, sive directam vis vitalis consumptionem exorta, sive directam vis vitalis consumptionem secuta, habuerim; nam, quae utriusque morbi analogiam vindicent, argumenta non plane desiderantur. Primum scilicet consistentia partium malacia et gangraena affectarum magnam exhibet similitudinem, quod prae aliis casus supra propositus, ab Oehler (1) enarratus, quem ad gangraenam retulimus, probat. Quod color partium malacia correptarum non lividus aut coeruleus aut nigrescens, sed plerumque albidus reperitur, forsitan ab inflammationis defectu derivari potest. Deinde alius infantium morbus, »noma« dictus, qui utrum ad gangraenam an potius ad malaciam pertineat, a scri-

(1) Zeitschr. für Natur- u. Heilkunde. Bd. IV. S. 251 ff.

ptoribus adhuc disceptatur, absque dubio cum placentae et ventriculi malacia aliquam ostendit analogiam, et pariter atque haec sine manifesta inflammatione oritur.

Quodsi porro meditamur, aetate foetali atque infantili omnes processus vitales maxima cum rapiditate perfici, ipsas autem vires ob energiae defectum facilius et celerius consumi; talem gangraenae speciem exoriri posse, non diffitebimur, nam eadem materiarum vicissitudo prompta, quae in foetu evenit, in placenta quoque locum habeat, necesse est. Denique causae occasionales, placentae malaciam, quod nobis videtur, inferentes cum supra dictis omnino consentiunt, quippe quae ita constitutae sint, ut matris vires exhauriant ideoque processus vitales tantum infirmos facileque perituros tam in placenta, quam in ipso foetu locum habere patiantur. Hujus generis sunt: prava victus ratio, et ante et inter graviditatem, Venus nimia, profluvia exhaurientia, animi affectus diuturni ac deprimentes, aetas provectior, cachexiae, dyscrasiae, morbi fabricae vel partium sexualium, vel aliorum viscerum. Easdem aut similes causas ad proferendam infantium »nomam« plurimum valere, quis est, qui nesciat.

Prognosin, quatenus infantem respicit, infaustissimam esse, nemo non intelligit; etenim jam causae tales sunt, ut non modo difficillime evertantur, sed etiam effectus gravissimos damnaque irreparabilia

inferant. Quid vero, si illa malacia gangraenae speciem aemulatur, virium vitalium inanitione inductam? nonne de ejus sanatione foetusque conservatione plane est desperandum? Sane scriptores hac de re sententiae meae suffragantur, nunquam enim foetum in utero maturescere, sed praemature excuti dicunt (1), miserum et macilentum esse, vix vivere, plerumque ante partum exanimem esse, sin vivus nascatur, paulo post emori. Simul quoque matrem periculum incurrere, partim ex causis, partim ex mali genere colligi potest; praeterea placenta ob mollitiem et gelatinosam indolem non integra extrahitur, sed particulae ejus remanent et metrorrhagias causantur (2), quae matrem jamjam debilem praecipitem dare solent.

In administranda curatione inprimis eo enitendum esse patet, ut causae tollantur in materno organismo positae. Proinde nonnunquam, si vel dyscrasia vel cachexia quaedam exstat, remediis specificis, aut corrigentibus aut alterantibus, una cum roborantibus, utendum est. Semper autem roborantia et tonica principem curationis partem constituunt, ut illi virium labi occurratur, qua ingravescente morbus evolvitur. Diaeta in hoc etiam casu fere majoris momenti est, quam pharmaceutica cu-

(1) Wilde l. c. p. 55.

(2) Rigby, Traité sur les hémorrhagies p. 225 et 330.

ratio, attamen amara, ut quassia et trifolium fibrinum, aromatico-tonica, ut cortex cascarillae, radix calami, elixir corticum aurantiorum compositum; tonica adstringentia, ut china, ratanhia, denique ferri praeparata, experienda sunt. Externe balnea roborantia, cum herbis aromaticis aut ferro parata, adhibeantur, nec non venter spirituosus et tincturis aromaticis perfricetur. Foetu demum expulso, placenta apte solvatur manumque suspensa omnes ejus particulae extrahantur et haemorrhagiis subveniatur.

DE PLACENTAE OSSIFICATIONE.

Denominatio haec non nimis restringenda est, etenim durities placentae, quae hoc nomine imperitur, interdum cartilagineam indolem exhibet, aut concrementa calculosa vel arenosa inveniuntur, quapropter passim iste morbus chondrosis aut lithiasis appellatur. Proinde vel ipsa placentae substantia in os mutatur, vel concrementa insolitam duritiem habentia in ea deponuntur; illud saepius, hoc rarius fieri videtur, ita quidem, ut iudice Carus (1) in centenis casibus placentae tela quinquies — octies ossificata, bis terve granulis calcareis obsita appareat. An totius placentae ossificatio locum habere possit, nescio, quanquam Schreger, Hufeland

(1) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. Bd. I. S. 615.

et alii ejus mentionem faciunt (1), imo Camera-
rius (2) totam placentam ossificatam per sex et
quadraginta annos in tubis Fallopii haesisse narrat.
Etiam si horum virorum auctoritati nihil detrectari
cupiam, tamen alterutram tantum placentae super-
ficiem ossificatam fuisse, verosimilius mihi videtur.
Fide autem dignum maximeque notabile illud est
exemplum, quod Carestia cum editoribus Lexici
scientiarum medicarum communicavit, qui iconem
addendam curaverunt (3); hoc in casu utraque superfi-
cies, quod ex icone judicandum est, ossificationem
obtulit, quae circiter dimidiam placentae partem ad-
aequabat. Huic analogum est exemplum, a Gua-
rin (4) observatum: tota superficies uterina osse-
scebat, substantia ossea tres quatuorve lineas in-
telam spongiosam placentae patebat, margo cartila-
gineus erat, placenta multis sulcis distincta, quibus
ejus mobilitas sustinebatur; foetus maturus erat.
Carus (5) ossificationem nonnisi in placentae facie
uterina oriri putat, cujus sententiam Wilde (6) et
Doering (7) amplecti videntur; repugnat autem

(1) Cf. Diction. des sc. méd. l. c. p. 545.

(2) Ibid. p. 545.

(3) Ibid. p. 546.

(4) Journal de méd., chirurg. et pharmac., rédigé par Corvisart
et. Tom. III. p. 232.

(5) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsh. Bd. I. S. 616.

(6) L. c. p. 50.

(7) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsh. Bd. III. S. 108.

exemplar in Museo Celeb. Monteggia Mediolani asservatum (1), in quo superficies foetalis duas majores et plures minores ossificationes ostendit. Evenit interdum, ut concrementa tantum albuminis coagulati soliditatem prae se ferant, nonnunquam vero acervuli in glandula pineali occurrentis similitudinem habeant. Chemicam concretionum ossearum analysin suasore Caro Ficinus Dresdensis instituit et inventa descripsit (2).

De diagnosi eadem fere dicenda sunt, quae de ceteris placentae morbis organicis: ambigua enim est atque fallacissima. In casu a Doering descritto graviditas fere tota sine majoribus valetudinis perturbationibus absolvebatur, per ultimum tantum trimestre dolor satis acerbus circa sinistrum latus fundi uteri exoriebatur, quippe quo loco postea concrementa ossea invenirentur. Reliqui auctores fere omnes, ut Brachet, d'Outrepont, Wilde, nihil morborum inter graviditatem observari contendunt, Carus tantum nonnullarum sequelarum mentionem facit, quae in partum atque puerperium inde redundare possint.

Placentae ossificatio, ut e supra dictis apparet, duplici modo oriri potest: vel enim propria ejus substantia in os mutatur, vel particulae osseae, cal-

(1) Dict. des sc. méd. l. c. p. 546.

(2) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. Bd. I. S. 617.

careae, aut calculosae e sanguine excernuntur et in placenta deponuntur. Processus pathologicus in utroque casu varius sit, necesse est, in priori nimirum similis ei, qui in vasis sanguiferis, nominatim arteriis, in valvulis cordis, cet. locum habet. Hoc scilicet in casu processus formativus non solum alienatus esse, verum etiam modum excedere videtur, quoniam haud dubie sanguini arterioso causa inest; quamobrem, si haec ad vasa applicamus, non venae ossescunt, sed arteriae, porro non valvulae ventriculi cordis dextri, sanguinem venosum habentis, sed sinistri. Altero in casu nonnisi alienatione systematis reproductivi processusque plastici opus est, ut materiae abnormes, osseae nempe, cartilagineae, calcareae, deponantur, id quod in lithiasi quoque et arthritide fieri solet, quibuscum illa placentae conditio, qua concrementa deposita in eadem reperiuntur, me iudice comparari debet. Carus (1) substantiam osseam non foetus, sed uteri productum sistere opinatur: primum quia in facie uterina placentae tantum inveniatur foetusque omni opportunitate ad uberiores secretiones et ossificationes destituatur; deinde quod similes materiae nonnunquam in sanguine venarum majorum occurrant, porro quod nexus causalis inter has concrectiones et corporis materni aegrotationes intercedat; denique quod ma-

(1) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. B. I. S. (618).

manifesta appareat analogia hujus status pathologici cum processibus quibusdam physiologicis in dignitatis inferioris organismis, nimirum cum formatione testarum ovi in animalium oviparorum corpore, nam testae, inquit, non alio modo oriuntur, quam materiae calcareae circa ovum depositione; imo etiam formatio crustae osseae circa foetum mortuum (lithopaedion) in graviditate extrauterina vel uterina protracta huic sententiae favet. Proinde Caro duce ossificationis modus hic est: in mulieribus gravidis, aetate provectoribus, arthriticis, vel alia ratione aegrotantibus, quarum sanguis male mixtus ad stagnationes materiaeque calcareae praecipitationes opportunus est, in ea sanguinis parte, quae per venarum uterinarum laminam scaturit, mediante forsitan inflammatione chronica, nonnulla uteri loca occupante, praecipitata quaedam oriuntur, ex albumine coagulato, in glomerulos collecto, constantia. Hocce in gradu plerumque formatio subsistit, quia partus subsequitur; sin minus, aut si praecipitatio mature exorta est, paulatim materialium terrenarum depositiones succedunt, eaeque tanto copiosiores, quanto longius graviditas a partu abest. Quibus ergo causis occasionalibus Carus praecipue vim nocentem tribuat, e dictis abunde liquet. Doering (1) non omnibus subscribens a Caro traditis, »proximam hu-

(1) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Gbk. B. III, S. 109—110.

jus ossificationis causam in lymphae plasticae abundantia collocat, quae non plane foetui efformando impendatur, itaque ab uterino systemate quasi regurgitet. Singulatim per ultimum graviditatis trimestre foetus paene absolutus minori arteriae coagulabilis parte, quam in materno organismo paratur, indiget, quare conditiones ad lymphae plasticae stagnationem et coagulationem, neque minus ad concretionum calcarearum formationem in placenta supeditantur, quae tamen novo irritamento, aut utero aut placentae insito, egere videntur, ut producta pathologica hocce in loco constituentur. Fortasse illud irritamentum in alienatione aut perfecta degeneratione vasorum uteri vel placentae ponendum est, quarum secundam Joerg et Stein pro causa fibrarum tendinearum in substantia uteri habent. «D'Outrepont (1), qui placentae lithiasin ab ejus ossificatione sejungere videtur, illius causam partim in praogressa inflammatione, partim in decrepitudine mulierum gravidarum cerni opinatur.

Effectus noxii, si ossificationum neque crassities neque ambitus modum excedit, teste Doering (2) in difficili tantum secundinarum secessu constant, dummodo placenta leviter manu permulceatur et rudiores manipulationes vitentur. Auctore

(1) Gemeins. deutsch. Zeitschr. f. Geburtsh. B. V. S. 568.

(2) Ibid. B. V. S. 568.

d'Outrepont (1) ossificatio infanti admodum dam-
nifera est, minus tamen matri, etenim adhaesio ni-
mis firma placentae cum utero non semper exstat;
attamen in casu a Monteggia communicato, cujus
supra mentionem fecimus, metrorrhogia sat copiosa,
placentae solutionem secuta, per tres horas persti-
tit. Carus (2) »interdum, inquit, nulli effectus
manifesti observantur, nam pluribus interfui partu-
bus atque puerperiis, normalem decursum absolven-
tibus, etsi concretiones arenosae satis numerosas in
placenta deprehendebantur. Saepius tamen evenit,
ut abnormitates quaedam existant: a) solutio pla-
centae difficilis ab utero et retardatio periodi par-
tus quintae cum sequelis nociferis, ut metrorrhagia,
uteri inflammatione cet. b) Sanatio difficilior faciei
internae uteri post partum, si reliquiae tunicae de-
ciduae, aut placentae foetalis particulae retinentur.
c) Irregularis puerperii decursus, lochia parca, ra-
rius profusa.» Ceterum infantem hisce in casibus
non modo legitimo tempore, sed etiam vivum atque
sanum prodiisse, plura docent exempla.

Quod attinet ad curationem prophylacticam,
nam haec praecipue requiritur, iudice Doering iis
in casibus, in quibus nimia sanguinis plasticitas
ejusque abundantia locum habet, post septimum

(1) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. Bd. V. S. 568.

(2) Ibid. Bd. I. S. 619.

graviditatis mensem regimen antiphlogisticum magis minusve strenuum, imo una alterave venaesectio administretur, necesse est. Altero in casu, in quo nimirum dyscrasiam suspicari licet, inter graviditatem remediis specificis humorum pravitatem corrigi et pathologicam secretionem prohiberi, vel ejus incrementa saltem coerceri, convenit. Carus »singularia, inquit, curationis praecepta proxime ad secundarum secessum accommodanda sunt, quum neque certa signa hanc degenerationem ante partum indicent, neque curatio peculiaris hucusque inventa sit. Quum tamen nexus quidam inter has ossificationes et praevalentem in visceribus abdominalibus venositatem existat, quam maxime opus est, ut pravam sanguinis naturam attente circumspiciamus aptaque ad medicamenta confugiamus.« Praeterea metrorrhagiis irruentibus, uteri laesionibus, lochiis anomalis, cet. esse medendum, prout res exigat, vix est quod addamus.

DE PLACENTAE SCIRRHO.

Scirrhus seu cancer ad parasitos pertinet, sive ad eas productiones spurias, quae, quanquam in alio organo, tanquam in solo materno, radices agant, propria tamen vita fruuntur propriisque vasis nutriuntur. Prout autem nutritio et evolutio vel a centro ad peripheriam, vel a peripheria ad centrum

tendit, parasi distinguuntur in eos, qui foco nutri-
 tionis centrali et qui peripherico gaudent. Ad illos
 haud dubie referendus test scirrhus, quippe cujus
 incrementa ab interioribus, sive centro, ad periphe-
 riam pergant. Unusquisque scirrhus, qui, quamdiu
 solidus est, cancer occultus vocatur, inexpugnabi-
 lem ostendit opportunitatem, in carcinoma, seu can-
 crum apertum abeundi, qui transitus mediante in-
 flammatione atque ulceratione efficitur. Itaque scir-
 rhus in placenta, quemadmodum aliis in partibus,
 aut qua talis existit, i. e. cancer occultus, aut ulce-
 ratus, i. e. cancer apertus, s. carcinoma; ille super-
 ficiem exhibet salebrosam et nodosam, duritiem la-
 pideam vel eburneam, hic vero ulcus pessimi gene-
 ris, destructivum, ichore scatens foetidissimo, cau-
 stico, nonnunquam fungis luxuriantibus obsessum.
 Hisce abunde elucet, quibus rebus differat scirrhus
 partim ab induratione, quae ad degeneraciones,
 non ad pseudoplasmata pertinet, partim ab hepati-
 satione, quam, ut supra memoravi, d'Outrepont (1)
 a scirrho proxime abesse putat. Exemplorum quae
 scirrhum placentae occurrere testantur, tantus est
 numerus, ut omnis dubitatio de hacce re elevetur;
 imo eadem proh dolor! nobis persuadent, malum
 illud non adeo esse rarum, etiamsi non omnes pla-
 centae alienationes, quae ab auctoribus relatae sunt,

(1) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsh. etc. Bd. V. S. 559.

scirrhum genuinum exhibuisse censeas. Plurimum attentionis merentur casus a Mauriceau (1), Albrecht (2) d'Outrepoint (3) traditi; an cartilaginea placentae durities, quam Fickius (4) observavit, scirrhus fuerit nec ne, equidem haud dirimam. Murat (5) post ingentes metrorrhagias saepe notabilem placentae duritiem inveniri dicit, quae scirrhum imitetur. Plerumque non unus sed multi scirrhi in placenta deprehenduntur, tela cellulosa paene ex toto desideratur, vasa tantum nonnulla patent, reliqua oblitterata sunt, ceterum cystides vacuae passim exstant et eminentiae inaequales, partim rotundiusculae partim oblongae in superficie foetali, inter chorion et amnion immersae (6).

Quanquam diagnosis inter graviditatem raro ad liquidum perducitur potest, plura tamen signa eaque graviora nobis offeruntur, e quibus de morbi natura concludere licet. Scirrhus enim, quemcunque corporis locum occupet, semper afficit valetudinem et modo has, modo illas functiones disturbat, etsi largiri non dubitamus, placentam scirrhosam ob cau-

(1) Observ. sur les grossesses et les accouchements. Tom. II. p. 198. 367. 404. 529.

(2) Dict. des sc. méd. L. c. p. 545.

(3) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsh. etc. Bd. V. S. 561. ff.

(4) Acta nat. curios. Tom. IV.

(5) Dict. des sc. méd. L. c. 545 — 546.

(6) D'Outrepoint: Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsh. etc. Bd. V. p. 563.

sas aliquoties jam memoratas, non tam manifesta, quam alias partes internas, symptomata edere. Primum dolores oriuntur in uteri latere dextro, obtusi magis atque prementes, quam acuti aut lancinantes, non continui, sed intermittentes, vel saltem remittentes, pressione tamen augescentes. In eunte scirrhi ulceratione ictus accedunt fugaces, excepti dolore graviore, rodente vel urente, intermissionibus carente, sub vesperam tamen ingraescente (1). Dehinc nervorum systematis affectiones evolvuntur, ut convulsiones, spasmi, lipothymiae. Reproductionis integritas quoque offenditur: corpus macrescit, facies collabitur, vultus deturpatur et quodammodo severus (2) redditur. Profluvium pathologicum e partibus sexualibus posse oriri, non est dubitandum, materia autem effusa tum demum specificae indolis erit, cum scirrhus in carcinoma abiit; foetorem nempe insolitum sparget et acore suo genitalia erodet. Quae cum ita sint, nihil impedire videtur, quominus tandem febris hectica irrumpat gravidamque consumat, nisi partu tempestivo ab organo vitioso liberetur.

Genesis scirrhi ut explicemus, ad specificam naturam, qua omnes parasiti insignire videntur, re-

(1) D'Outrepont l. c. Bd. V, 644.

(2) Wilde l. c. p. 56.

fugere debemus. Non in placenta tantum, sed in aliis etiam organis tam saepe scirrhus absque causa manifesta occasionali oritur, ut morbus constitutionalis esse videatur. Hanc ob rem multi medicinae ac chirurgiae professores recentioris aevi, quemadmodum dyscrasiam scrophulosam, tuberculosam, cet. ita etiam scirrhosam, seu carcinomatosam existere censent, quae dispositionem specificam sistat et ad eum intensitatis gradum evehi possit, ut morbus apertus causis levissimis, sensus nostros saepe effugientibus, evocetur. Argumenta hanc opinionem confirmantia non mediocris momenti sunt: causae occasionales, uti jam dixi, saepe desiderantur, id quod praecipue de scirrho mammarum et uteri valet; mulieres enim, quae prolem ipsae lactant, quarum igitur mammae plurimis injuriis afficiuntur, rarius submittuntur scirrho, quam quae nutricibus tradunt infantes, aut quae steriles aut virgines vetulae sunt. Denique funestus eventus, quem scirrhi extirpatio habere solet, nimirum regeneratio mali vel in eadem vel in alia parte, satis superque morbum constitutionalem, a dyscrasia aliqua pendentem, probat. Unum illud ambiguum est, utrum dyscrasia carcinomatosa sit originaria, an aliarum dyscrasiarum vel cachexiarum syndrome et mutatione producat. Nonnunquam diathesis scirrhusa, parcendo aliis organis, in solam placentam incumbere videtur,

quod exemplum a Mauriceau (1) traditum docet: apud mulierem quandam, cui omnes foetus in utero emoriebantur, semper placenta perampla eaque scirrhusa reperiiebatur. Quae omnia si vera sunt, vix opus est, ut in causas occasionales accuratius inquiramus, nam quaelibet diaetae et regiminis vitia, animi pathemata et quaecunque vegetationis processum jamjam alienatum magis offendunt, morbum apertum evocare possunt. His igitur causis illa quoque interponi potest, quam affert Murat (2) nimirum si uterus sanguinis ad nutritionem necessarii debita quantitate destituatur. Minus autem eorum opinio mihi arridet, qui placentae scirrhum ex inflammatione ejus lenta et chronica profluere dicunt. D'Outrepont (3) enim hac de re sequentia disserit: »quod meae ipsius et aliorum obstetricantium observationes docuerunt, scirrhosam placentae degenerationem semper mechanicae uteri injuriae antecesserant, quae ejus functionem inter graviditatem turbare possint, quare placentae morbus ex uteri aegrotatione originem ducere videbatur. Equidem ergo existimo, placentam fuisse inflammata et scirrhum pariter atque hepatisationem inflammationis sequelam exhibuisse.« At inflammatio facile hepatisationem atque indurationem, nunquam scirrhum

(1) L. c. Observat. 941.

(2) Dict. des sc. méd. l. c. p. 545.

(3) Gem. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. etc. Bd. V. S. 562.

efficere potest, quare conjectare licet, iis in casibus, quos d'Outrepont apposuit, vel indurationem, non scirrhum, adfuisse, vel mulieres dyscrasia carcinomatosa laborasse et morbum apertum praegressa inflammatione fortuito tantum irrupisse. Quantus enim mulierum est numerus, quarum uterus gravidus mechanicis tentatur injuriis, ut lapsu, plaga, pressione cet. quin placentae scirrhus subsequatur! Longe probabilius est, placentae scirrhum quandoque nexum causalem alere cum tuberculis, quippe quae ipsa singulari dyscrasiae innitantur, cujus rei exemplum quoque d'Outrepont (1) tradidit.

Quid de matre timendum sit e scirrho placentae, supra jam indicavi: gravidam enim convulsionibus, macie, tandem feбри hectica subigi posse, contendi, attamen exempla non desunt, quibus mulier foetu placentaque excussis, in integram valetudinem restitueretur. Effectus in foetum teste d'Outrepont (2) idem est, ac hepatisationis, placenta hunc in modum alienata ad sanguinis circuitum inutilis est, quare infans in utero emoritur, vel parum nutritur. Ex parte autem periculum a scirrhi gradu et ambitu pendet: sanguificatio enim non ex toto suspenditur, ubi nonnulli tantum lobuli placentae vitiosi sunt; transitus canceri occulti in aper-

(1) Ibid. Bd. V. S. 570.

(2) Ibid. Bd. V. S. 562.

tum semper funestus esse solet. In casibus, quos praeter alios Wilde observavit (1) partus mense sexto, septimo vel octavo, itaque vel immaturus vel praematurus successit, foetus autem vitae expers prodiit. Miri aliquid in eo est, quod tali in morbo foetus emortui, imo putredine jam corrupti, diutius in utero commorari possunt, ita ut res aequae de molis sese habere videatur. Partu peracto saepe spastica placentae retentio exoritur, aut nimis firma cum utero adhaesio invenitur, quam vero d'Outrepont (2) raro observavit.

Medendi ratio ut dyscrasiae carcinomatosae, si eam profitemur, respondeat, proximum quidem est, at satisfacere huic consilio difficillimum, quippe malum, de quo agitur, plerumque arte majus est. Huc accedit, quod remedia, quae laudantur, specifica, utpote narcotica, multam exigunt providentiam, quae tanto major esse debet in gravidis, quoniam et foetus et matris damna cavere debemus. Omissis aliis, nonnulla tantum, quibus coevi nostri utuntur, referam. Ex narcoticorum classe imprimis belladonna contra scirrhum partium internarum, singulatim uteri commendatur (3), quae si quid auxilii praestat, omnino etiam in scirrho placentae experienda est.

(1) L. c. pag. 58.

(2) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. etc. Bd. V. S. 563.

(3) Sundelin, Heilmittellehre 1825, Bd. II. S. 127.

Fortasse igitur doses exiguae extracti belladonnae, cum extracto rhei et aptis constituentibus in pilulas redactae imperari possunt. Minus efficaciae tribuendum est conio, quod nunquam scirrhum resolvit (1) praetereaque non tantum statu inflammatorio et subinflammatorio, sed etiam quavis abnormi irritatione organi scirrho affecto vetatur. Extractum calendulae officinalis, quod aliquamdiu celebritatem tenuit, nunc velut inutile paene abrogatum est. Praeparata hydrocyanica, quamquam virtutibus solventibus haud destituuntur, magis tamen sedandi quam sanandi causa adhibentur. Praeter haec nuperiori aetate ferrum carbonicum magnam famam sibi peperit, quod Carmichael cum albumine ovi in pilulas redactum, Rust vero cum elaeosaccharo macidis (ter quaterve per diem gran. j) adhiberi jubent; ubi dispositio ad alvi obstipationem exstat, pauxillum extracti aut resinae aloes addi, convenit. Idem medici injectiones solutionis levioris ferri acetici aut sulphurici in uterum institui jubent. Meditari quidem oportet, haec contra uteri scirrhum esse commendata, eadem tamen in scirrho placentae facienda esse censeo. Ne quid negligatur, quod curationis eventum salutarem reddere possit, externa quoque in usum vocari oportet, ut ventris unctiones ex unguento hydrargyri cinereo, si quid subinflam-

(1) Id. l. c. p. 116.

(matorii aut irritationis in loco affecto animadvertitur; porro fomenta abdominis calida ex speciebus aromaticis aut narcoticis, prae omnibus autem balnea tepida kalina aut saponata, ut cutis irritatio sustineatur. Causae morbum alentes, vel ejus curationi obsistentes, ut ventris compressio, animi pathemata, domicilia insalubria, alimenta prava, secretionum atque excretionum naturalium retentio ceteris studiose submoveantur necesse est. Post partum magna attentio placentae rite solvendae et haemorrhagiis coercendis impendenda, matris autem vires consumtae methodo roborante erigendae sunt.

DE PLACENTAE ABSORPTIONE.

Hujus absorptionis ratio duplex est: placenta enim vel inter graviditatem, foetu in utero remanente, absorbetur, vel foetu excluso retinetur et nulla ejus vestigia in posterum observantur, e quibus, absorptionem ejus evenisse, concludunt. Quum vero sint, qui secundo in casu placentae absorptionem, saltem totalem, in dubium vocent, argumenta circumspicere debemus, quae vel illam sententiam confirment, vel refutent. Quodsi inter graviditatem absorptio contingit, partes molles corporis foetalis simul resorbentur, quod fieri posse, multae res in facto positae contestantur, quae partim a medicis,

partim ab anatomicis observatae sunt. Schurig (1) foetum in utero per sex annos retentum, praegresso matris axanthemate, omnes partes molles exuisse et praeter sceleton nihil remansisse, narrat. Huzard (1) plura apposuit exempla, quibus in utero vaccae sceleti vitulini ossa nuda et arefacta deprehensa sint. Apud Profess. Renner, Jenensem, Carus (3) vidit ovis uterum cum vagina, in quo ossium nudorum acervus, ovi gallinacei magnitudinem habens, conspiciebatur. Haud minus placentae post partum retentio et absorptio observationibus probari videtur. Nonnullos casus, qui omnem dubitationem hac de re evertere possint, Naegele (1) observavit atque divulgavit: nec solidae nec solutae placentae partes in ullo eorum animadvertebantur, catamenia post aliquod tempus redibant, imo foeminarum una elapso anno ac novem mensibus infantem vivum felici partu edebat. Naegele etiam addit, hasce observationes suas ab aliis obstetricantibus, hac de re interrogatis, esse confirmatas. Innotuit aliud exemplum, a Salomon, Lugdunensi, enarratum (5),

(1) Embryologia. Dresden und Leipzig 1732. S. 230.

(2) Mémoires de l'institut national des sciences et arts. cet. Tom. II.

(3) Zur Lehre der Schwangerschaft. Abth. I. S. 7.

(4) Notizen aus dem Gebiet der Natur- u. Heilkunde von Froriep. Bd. XXII. S. 72 ff.

(5) Anhang zu der Schrift der Mad. Boivin: Observations et réflexions sur les cas d'absorption du placenta. p. 27 sqq.

praeter aliquot particulas placentae, quae die post partum quarto et quinto in utero deprehendebantur digitisque eximebantur, nihil ejus secessit, lochia semper liquida, saepe tamen fusca et foetida fluxerunt, quare Salomon nonnisi placentae absorptione rem explicari posse putabat. Erunt fortasse, qui placentam minime esse absorptam, sed ex toto defecisse arbitrentur, id quod nonnunquam accidit; verumtamen in casu a Salomone descripto, et in tertio a Naegele observato exploratio placentae praesentiam luculenter demonstrabat. In primo quidem et secundo casu, quos Naegele exposuit, organi illius praesentia evicta non erat, attamen teste d'Outrepoint (1) deficiente placenta aliud organon ejus functionem vicariam gerat necesse est, nimirum tunicae ovi, quarum secessus, si exstitisset haud dubie observatorem tam attentum non latuisset. Boivina (2) hisce exemplis fidem derogans, placentam liquefactam lochiorum forma secessisse opinatur, quam tamen opinionem nimis temerariam haberi oportet, quum argumenta tam anatomica quam physiologica, absorbendi facultatem utero tribuendam esse, doceant. Interna enim uteri facies tunica mucosa vestitur, quae, ut omnes membranae muciferae non modo secernendi, verum etiam resor-

(1) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsk. Band 5. S. 533.

(2) L. c. pag. 19 cet.

bendi facultate gaudet, id quod prae aliis partibus totius tubae intestinalis superficies interna comprobatur. Idem organon, quod aliorum sexualium instar ad secernentia pertinet, propter hanc functionem non carere facultate, secreta sua et producta iterum absorbendi, partim mammae argumentantur, quippe quae lac non excretum resorbeant, partim vesiculae seminales (1). Denique provocare possumus ad resorptionem paene totalem ovi in graviditate extrauterina, in qua organon, uteri loco fungens, non solum pabula ovo suppeditat, sed idem ex parte iterum absorbet. Bovina quidem, exemplorum in animalibus observatorum memor, utero mammalium aequae ac tunicis serosis resorbendi facultatem tribuendam esse fatetur, num vero utero humano, qui ab eo mammalium valde differat, eadem facultas largienda sit, interrogat. Sin organa sexualia et chylopoetica inter se simillima esse, imo in classibus animalium inferioribus unum idemque systema constituere meditamur, id quod Meckel, Carus, Burdach et alii in aprico posuerunt, tam secernendi quam resorbendi facultatem utriusque systematis partibus adscribere non amplius dubitabimus. Quae omnia si colligimus et inter se comparamus, ratiocinium ducere licebit, placentam et inter graviditatem et post

(1) D'Outrepont, gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsh. Bd. V. S. 534.

partum, si retineatur, posse resorberi, et si verum sit, quod nonnulli objiciunt, placentam his in casibus vel nullam adfuisse, vel liquefactam secessisse, tamen partialem ejus absorptionem nullo modo disputari posse.

Diagnosis paene silentio praetermittenda est: nam si inter graviditatem placenta absorbetur, vel foetus ante debitum tempus excluditur mortemque mox obit, vel, resorptis etiam partibus mollibus ejus, per incertum tempus retinetur, abdomen collabitur omniaque graviditatis signa evanescent. Sin autem post partum placenta non secedit, de ejus absorptione concludere debemus, si ejus praesentia explorationibus erat evicta, et si ne summa quidem attentione particulas liquefactas cum lochiis, aut alio modo per vaginam profluxisse, cognovimus. Quatenus causae absorptionem placentae inter graviditatem efficiant, neque scriptores, quos legi, discernunt, nec ego probabili quadam conjectura explicare possum; disproportionem tantum subesse debere inter secretionem et resorptionem intelligo, ita constitutam scilicet, ut haec superet illam. Ad placentae absorptionem post partum efficiendam haud dubie retentio ipsa occasionem praebere potest, qua fit, ut natura aliam ingrediatur viam, a supervacuo hocce organo sese liberandi. Causae autem, placentae secessum prohibentes, auctore Mu-

rat (1) numerosae sunt: «un trop grand volume du placenta, son enchatonnement, le resserrement, la contraction spasmodique de l'orifice utérin après l'accouchement, les adhérences trop intimes du placenta avec l'utérus, la rupture du cordon ombilical, l'inertie de la matrice, etc. etc.» Quum vero placentae in utero retenta nondum ejus absorptionem supponat, sed vel putredine consumatur, vel metrorrhagias aut convulsiones excitando mulierem opprimat, singularis quaedam conditio existat necesse est, quae, quominus alterutrum fiat, impediat, ipsam vero absorptionem foveat. Illam conditionem cerni suspicor in excedente vasorum uteri lymphaticorum actione, quae celerius resorptionem quam putredinem placentae fieri patiatur.

Absorptio placentae inter graviditatem omnino magnam vim exserit in foetum, imo haud dubie majorem et perniciosiorem, quam primitivus uteri defectus, nam hoc in casu vel uterus vel ovi tunicae illius loco funguntur. Quodsi igitur defectus placentae plerumque partum immaturum efficit, quod exempla ab Henkel (2), d'Outrepont (3) et Boivin (4) tradita probant; tanto magis ille post placentae absorptionem metuendus est. Mater quoque

(1) Diction. des sc. méd. 1. c. p. 549.

(2) Voigtel's Handbuch der pathol. Anatomie, Bd. III, S. 560.

(3) Gemeins. deutsche Zeitschr. für Geburtsk. Bd. V. S. 526.

(4) L. c. p. 8.

catenus periclitatur, quatenus exclusio foetus hisce in casibus fere semper cum metrorrhagia profusa, convulsionibus, asthmate, lipothymiis cet. conjuncta esse solet. Absorptio placentae, quae retentionem ejus post partum sequitur, matri tantum injurias afferre potest, quoniam, priusquam resorptio contingit, plerumque nonnulla symptomatum jam commemoratorum antecedunt et ipse processus absorptionis quasi pathologicam actionem sistere videtur.

Inter graviditatem placentae absorptio, quum non prius cognosci possit, quam facta sit, propriam medellam non requirit, et quum foetus vix et ne vix quidem servari queat, circumspiciendum modo est, ut symptomatibus, quae ejus exclusionem sequuntur, occurratur. Quare, prout res expostulet, vel stypti-
cis, vel analepti-
cis et roborantibus utendum est, ne matris vita in praeceps detur. Ne post partum absorptio contingat, proximum esse debet, ut impedimenta, placentae retentionem efficientia, impugnemus, quod maxime remediis antispasmodicis, aut nervinis excitantibus et tonicis (si uterus energia caret) perficitur; deinde cauta manu placenta solvatur omnesque ejus particulae auferantur. Sin hoc assequi non possumus, placentae transitum in putredinem remediis adstringentibus, antisepti-
cis caveamus, et resorptionis processum, adhibitis simul unctionibus abdominis excitantibus, balsamicis, fomentis aromaticis, cet. maturemus necesse est. Infans,

sii vivus quidem, sed imbecillus prodiit, debita cura, praesertim balneis ad ejus aetatem et constitutionem accommodatis, foveatur et recreetur.

DE PLACENTAE VITIOSA ADHAESIONE.

Placenta aut justo firmitus, aut laxius adhaerere istoque modo tam foetu quam matri damna inferre potest. Quod firmiorem adhaesionem attinet, alii eam disputant, alii rarius tantum occurrere existimant (1), quare magna adhuc obstetricantium dissensio est. Inter priores Wrisberg (2) et Valsalva (3) exempla narrant, in quibus placenta cum utero intime coaluerit, illorumque observationes recentiori aevo Murat, Brachet, Wenzel, Stein jun. et alii confirmarunt. Rarius autem abnormis placentae adhaesio totalis invenitur, quod Brachet, Murat, (4) et d'Outrepont (5) recte adnotant. Haecce adhaesio vel uteri et placentae vera concretionem, sive adglutinationem, inflammationem secuta, vel productis morborum, utrumque inter organon dispositis, efficitur; priorem causam d'Outrepont fre-

(1) D'Outrepont: *Gemeins. deutsche Zeitschrift für Geburtskunde* Bd. V. S. 573.

(2) *De secundinar. human. varietate.* Gött. 1778.

(3) Morgagni *Epist.* XLVIII. p. 28.

(4) *Dict. des sc. méd.* L. c. p. 547.

(5) *Gemeins. deutsche Zeitschrift für Geburtskunde.* Bd. V. S. 575.

quentiorem putat secunda. Ceterum idem auctor, nec non Wenzel, Murat et Wilde (1) adhaesionem praecipue iis in casibus observarunt, in quibus placenta anteriorem uteri parietem tenebat. Producta morbosa intermedia, adhaesionem efficientia, vel pseudomembranae sunt, vel fibrae tendineae (2), vel filamentosae productiones, ligamentis nitidis similes (3) imo substantia ossea (4). Gravidae per longius breviusve tempus dolorem fixum aut pressionis et ponderis sensationem in ea regione conqueri dicuntur (5), ubi placenta haeret. Quem dolorem Feist (6) non solum inter graviditatem, sed quoque inter partum, singulatim in quinta ejus periodo, existere vidit; idem in casu quodam descripto laboribus ad partum adeo intendebatur, ut mulier miserrimum ederet clamorem.

Murat (7) dispositionem quandam circa graviditatis finem, nec non in partu praematureo adesse contendit: »cette disposition, en général peu fréquente, chez les femmes dont la grossesse est à terme, se rencontre plus souvent dans les accouche-

(1) L. c. pag. 67.

(2) Stein, Gemeins. deutsche Zeitschr. für Geburtsh. Bd. V. S. 228.

(3) Wilde L. c. p. 68.

(4) Carus Gynäkologie Th. II. S. 270.

D'Outrepont Gemeins. deutsch. Zeitschr. für Geburtsh. Bd. V. S. 574.

(6) Ibid. Bd. IV. S. 617.

(7) Dict. des sc. méd. L. c. p. 547.

mens prématurés.» Neque minus d'Outrepont (1) diathesin ad hunc morbum existere putat, quod eadem foeminae iste casus pluries accidit levisque uteri pressio ad eum producendum suffecit. Multiparas huic vitio saepius obnoxias esse, quam primiparas, Wilde (2) experientia edoctus affirmat. Causa occasionalis a plerisque in praegressa placentae uterique inflammatione, inprimis lenta, collocant, quum vero producta intermedia, de quibus supra retulimus, saepe citra inflammationem oriantur, aliae quoque causae, eademque organicae, existant necesse est, quas in specifica processus plastici alienatione ponere placet, eo magis, quod non raro degenerationes placentae varii generis cum adhaesione ejusdem junctae sunt (3).

Ista morbi species foetui detrimentum adferre non solet, dummodo placenta careat degeneratione, itaque muneribus suis fungatur. Minime autem insons est matri, nam partum subsequitur placentae retentio et, nisi eveniat absorptio, omnia mala, de quibus saepius jam disseruimus.

Curatio in apta placentae solutione et extractione post partum cernitur, quae tamen res ardua esse solet, non modo enim uterus facile laeditur, si qua vis adhibetur, qua semper fere opus est, sed

(1) Gemeins. deutsche Zeitschr. für Geburtsk. Bd. V. S. 574.

(2) L. c. pag. 68.

(3) Murat, Dict. des sc. méd. L. c. p. 547.

etiam, si feliciter solutio contingit, saepe nonnullae placentae particulae in utero retinentur. Proinde, si omnia conamina irrita sunt, medicus eo enitatur, ut retentionis sequelae damniferae aut caveantur, aut, quoad possunt, restringantur:

Dicto morbo contraria est nimis laxa placentae adhaesio, quae eo tantum internoscitur, quod placenta praemature solvitur idque vel post partum, vel inter eum, vel inter graviditatem evenit. Metrorrhagia, quam pro constante hujus vitii symptomate habent, teste d'Outrepoint (1) in primum casum (si solutio praematura post partum accidit) non convenit, quoniam semper fere, quo tempore foetus excludatur, placentam jam solutam esse dicit. In secundo etiam atque tertio casu metrorrhagia vix et ne vix quidem placentae solutionem indicare traditur, Wenzel (2) enim multas metrorrhagias inter graviditatem observavit, quas neque partus immaturus, neque alia damna secuta sunt; placenta post partem examinata nullum solutionis pristinae vestigium obtulit; similia d'Outrepoint (3) expertus est; idem vero illis in casibus, quibus placentae partem duriusculam, fuscam, vasis obliterated consistam invenit, mulieres inde a metrorrhagiae

(1) Gemeins. deutsche Zeitschr. f. Geburtsh. Bd. V, S. 571.

(2) Ibid. Bd. I. S. 78 — 79.

(3) Ibid. Bd. V, S. 572.

tempore ad partum usque fluore albo laborare comperit. Ex his bene ratiocinatur d' O utre pont, metrorrhagiam quidem placentae solutionem nimis laxa adhaesione exortam comitari, at symptoma pathognomicum propterea non exhibere, quod multis aliis causis originem debere possit.

Causa praecipua adhaesionis laxioris placentae in constitutione gravidae mulieris ponenda videtur, si enim corpus tenerum est atque debile, vegetatio universa autem exilis, partes omnes vel novae vel regeneratae, quae processibus plasticis efformantur, exiguam cohaesionem obtineant, necesse est. Eadem causa haud dubie cum gravidis dispositionem communicat ad abortum, quippe cui mulieres imbecillae potissimum obnoxiae sint. Murat (1) plethoram quoque inter causas laxiorem placentae adhaesionem efficientes, referendam censet. Denique cum Wilde (2) persuasum habeo, causas mechanicas externas, praesertim uteri regionem ferientes, uteri placentaeque nexum vel ex toto vel ex parte solvere posse.

Plerique scriptorum ex vitio, quod descripsimus, semper abortum imminere afferunt, propterea quod, quamdiu nexus inter uterum placentamque solutus existat, sanguinis profluvium ex matrice lo-

(1) Dict. des sc. méd. L. c. p. 548.

(2) L. c. p. 71.

cum habeat, et placentae partes inter graviditatem solutae nunquam priorem nexum recipiant, sed vel putrescant, vel indurescant. Auctoribus autem Wenzel et d'Outrepoint, quorum opinionem paulo ante apposui, illae metrorrhagiae non raro incolumi foetu feruntur, quare probabile est, partes solutas loco suo iterum posse adglutinari.

Ne laxa placentae adhaesio, ubi suspicanda est, in dissolutionem vel totam vel partialem transeat, praecipue causae, quae subsunt, tollantur novaeque arceantur oportet. Proinde exilis organismi vegetatio remediis nutrientibus ac roborantibus foveatur, omnes corporis exercitationes graviore, inprimis concussio, vitentur et plethora, si locum habet causamque occasionalem praebet, suasore Murat (1) sanguinis detractionibus tollatur, quas tamen cautissime instituendas existimo, inprimis si cum debilitate plethora localis adsit. Facta jamjam placentae solutione partiali et graviditatis tempore nondum absoluto, remedia tonica adstringentia propinentur, ceterum quies, inprimis supino corpore, nec non mentis tranquillitas gravidae concilietur. —

(1) Dict. des sciences méd., L. c. p. 548.

EPILOGUS.

Morbi placentae, de quibus hactenus exposui, omnino descriptione latiori digni sunt; attamen nonnulli alii existunt, quorum vel nullum apparet signum, donec ipsa placenta oculis nostris offeratur, vel nulla plane est medela, quare parum interest, utrum cognoscantur, nec ne. Huc v. c. placentae obesitas pertinet, quae nihil aliud esse videtur, quam hypertrophiae species cum nisu formativo perverso, quo fit, ut propria organi tela mutetur. Cujus de diagnosi si quid statuere velimus, eadem symptomata repetamns oportet, quae in hypertrophiam cadunt. De prognosi auctores dissentiunt: etenim Stein sen. infantes semper mortuos, d'Outrepoint vero magnos et bene nutritos invenit.

Porro placenta nonnunquam tumores varii generis offert, ut steatomata, hydatides, tumores cysticos, qui omnes rarissime soli existunt, sed cum uno alterove morborum a me descriptorum consociati reperiuntur, quam ob causam in eorum diagnosis inquirere frustra tentabimus. Periculum vero, quod illi tumores quandoque minantur, vel a majori eorum ambitu, vel a causa disponente, quae saepissime in corporis constitutione cernitur, pendet; nam si neque talis causa subest, neque pseudoplasmatismis magnitudo placentae functionem gravius disturbat, tam foetus quam mater plerumque inco-

lumes evadunt. De anomala aut insolita placentae sede, v. c. de placenta praevia et antica, singulatim disserere nolui, quippe quae symptomata quidem morbosa proferre possit, sed ad morbos strictiori sensu non pertineat artisque auxilia, quoad mutandam ejus sedem respiciunt, prorsus eludat.— Neque minus placentae defectum omittendum judicavi, quum dissertatio »de morbis placentae« inscribatur, primitivus autem organi alicujus defectus morbi notionem excludat; nonnulla tamen de hoc primae conformationis vitio in eo capite retuli, quod de placentae absorptione agit. — Denique rupturae et vulnerationes placentae per se morbum non constituunt, sed vel haemorrhagias vel inflammationes earumque sequelas inducunt, quibus quomodo occurrendum sit, hisce in pagellis exponere studui.

INDEX,

SCRIPTORUM IN DISSERTATIONE LAUDATORUM.

- W**risberg: de secundinarum humanarum varietate. Gätt. 1773.
- Murat** in: Dictionnaire des sciences méd. Paris. Tom. XLII.
- Rigby**: Traité sur les hémorrhagies.
- Smellie**: Sammlung besonderer Fälle und Bemerkungen in der Hebammenkunst, a. d. Engl. übersetzt. Bd. II.
- Richter**: Chirurgische Bibliothek. Bd. V.
- Journal de médecine, chirurg. et pharm.** par Leroux, Corvisart cet. Tom. III.
- Voigtel**: Handbuch der patholog. Anatomie. Bd. III.
- Morgagni**: de causis et sedibus morborum Epist. 48.
- Mémoires de l'institut national des sciences et arts** cet. Tom. II.
- Schurig**: Embryologia 1732.
- G. Stein**: nachgelassene geburtshülfliche Wahrnehmungen. Th. I.
- Carus**: Gynäkologie. Thl. II.
- Carus**: zur Lehre der Schwangerschaft und Geburt. Abth. I.
- Osiander**: Annalen der Entbindungskunst. Bd. I.
- Brachet**: des maladies du placenta cet. im Journal général de médecine cet. Tom. CII.
- Oehler**: Zeitschrift f. Natur- u. Heilk. Bd. IV. Heft 2.
- D'Outrepont**: Beobachtungen u. Bemerkungen in der Zeitschrift für Geburtskunde. Bd. V. Heft 4.
- Döring**: über knöcherne Concretionen in der Placenta; in der Zeitschr. für Geburtskunde. Bd. III. Heft 1.

Wenzel: Bemerkungen über die Ausbildung der Placenta in
der Zeitschr. f. Geburtsk. Bd. I. Heft 1.

Stein d. jüng.: über die Krankheiten der Placenta etc. in der
Zeitschrift f. Geburtsk. Bd. V. Heft 2.

Madame Boivin: Observations et reflexions sur les cas d'absorp-
tion du placenta. 1829.

Naegelé über das Absorptionsvermögen der Gebärmutter; in Fro-
rieps Notizen aus dem Gebiet der Natur- und Heilkunde.
Bd. XXII.

Wilde: de cognoscendis et curandis placentae morbis lib. IV.
Berol. 1833.

A. Blastos: de phthisi pulmonum tuberculosa. Diss. Berol. 1833.

Lorinser: Die Lehre von den Lungenkrankheiten. 1823.

Walther: über das Wesen der phthisischen Constitution. Bd. I.

Betschler: Annalen der klinischen Anstalten. Breslau 1832.

V I T A.

Ego **Henricus Troll**, evangelicae confessioni addictus, die **XXI**. m. Aprilis a **MDCCCXII**. Vitoduri natus sum, patre **Conrado**, matre **Anna** e gente **Troll**, quos numen supremum adhuc incolumes mihi servavit.

Illis doctrinis, quibus puerilis aetas informari solet, imbutus, Lyceum Vitoduranum per quinque annos frequentavi, deinde Gymnasium Carolinum Turicense petii.

Per annum ibi commoratus, d. II. m. Aprilis a **MDCCCXXIX**. ab Ill. **Zundel**, Magnifico t. t. Prorectore, in studiosorum Instituti Medici et Chirurgici Reipublicae Tigurinae numerum receptus, tres per annos his interfui scholis: Propaedeuticen Ill. **Locher-Balber**; osteologiam et syndesmologiam beatus **Fries**, splanchnologiam nec non neurologiam et anatomiam pathologicam atque artem cadavera secandi beatus **Hirzel**; historiam naturalem et physiologiam Ill. **S. R. Schinz**; pharmaciam et artem formulas medicas concinnandi Ill. **Irminger**; chemiam experimentalem Ill. **Iinsler**; materiam medicam Ill. **Schinz**; pathologiam et therapiam universalem nec non nosologiam et therapiam specialem morborum chronicorum Ill. **Köchli**; pathologiam et therapiam specialem morborum acutorum et diaeticam Ill. **Zundel**; morbos nervorum Ill. **Rahn**; chirurgiam, akiurgiam et artem fascias imponendi Ill. **Meyer**; artem obstetriciam theoreticam et practicam Ill. **Spöndli** me docuerunt. Porro clinicum medicum, chirurgicum et obstetricium, quibus praesunt **Rahn**, **Meyer**, **Spöndli**, frequentavi.

Tentaminibus, examinibusque coram celeberrimis Instituti praeceptoribus nec non coram Reipublicae Tigurinae gratioso Sanitatis Collegio rite absolutis Lausannam me contuli, ubi per octo menses clinicen medicam et chirurgicam in Nosocomio Cantionali Ducibus **Verdeil**, **Major** et **Mathey** frequentavi et in Academia Ill. **Monnard**, de jure naturae disserentem, audiui.

Tum Heidelbergam profectus, et d. VI Maji MDCCCXXXIII. ab Ill. Rosshirt, Magnifico t. t. Prorectore civium Academiae numero adscriptus, per semestre hasce lectiones adii: Cel. Bischoff de botanice medica, Ill. Tiedemann de generatione historiaeque foetus formationis; Ill. Chelius de ophthalmologia et de akiurgia theoretica et practica; Ill. Naegelé de arte obstetricia, nec non de operationibus obstetriciis. Praeterea interfui Clinicis medicis, chirurgico-ophthalmiatricis et obstetriciis ducibus Puchelt, Chelius et Naegelé.

Inde Berolinum me contuli et d. XXV. m. Octobris MDCCCXXXIII ab Ill. Strauss, Magnifico t. t. Rectore, inter cives academicos receptus, et ab Ill. Busch, spectabili t. t. Decano, medicinae studiosus adscriptus, quatuor per semestria hisce praeceptoribus usus sum et utor: In Policlinico medico-chirurgico Perill. C. Guil. Hufeland, Ill. Osann et Cel. Busse, in clinico medico Cel. Wolff, in chirurgico Ill. Rust, in chirurgico-ophthalmiatrico Ill. de Graefe, in clinico obstetricio Ill. Busch. Circa infantium morbos Cel. Barez dux mihi fuit. Ad exercitationes practicas medico-forenses ab Ill. Wagner institutus sum.

Jam tentaminibus et examine rigoroso coram gratioso medicorum ordine rite absolutis, fore spero, ut, dissertatione thesibusque publice defensis, summi in medicina et chirurgia honores in me conferantur.

THESES DEFENDENDAE.

1. Venae absorbent.
2. Inflammatio placentae plus damni affert foetui quam matri.
3. Non certum vesicae urinae calculorum signum exstat, si excipias eorum secessum.
4. Omnis fractura cranii trepanationem requirit.
5. Placentae absorptionem defendo.

Tum Heidelbergam profectus, et d. VI Maji MDCCCXXXIII. ab Ill. Rosshirt, Magnifico t. t. Prorectore civium Academiae numero adscriptus, per semestre hasce lectiones adii: Cel. Bischoff de botanice medica, Ill. Tiedemann de generatione historiaeque foetus formationis; Ill. Chelius de ophthalmologia et de akiurgia theoretica et practica; Ill. Naegelé de arte obstetricia, nec non de operationibus obstetriciis. Praeterea interfui Clinicis medicis, chirurgico-ophthalmiatricis et obstetriciis ducibus Puchelt, Chelius et Naegelé.

Inde Berolinum me contuli et d. XXV. m. Octobris MDCCCXXXIII ab Ill. Strauss, Magnifico t. t. Rectore, inter cives academicos receptus, et ab Ill. Busch. spectabili t. t. Decano, medicinae studiosis adscriptus, quatuor per semestria hisce praeceptoribus usus sum et utor: In Policlinico medico-chirurgico Perill. C. Guil. Hufeland, Ill. Osann et Cel. Busse, in clinico medico Cel. Wolff, in chirurgico Ill. Rust, in chirurgico-ophthalmiatrico Ill. de Graefe, in clinico obstetricio Ill. Busch. Circa infantum morbos Cel. Barez dux mihi fuit. Ad exercitationes practicas medico-forenses ab Ill. Wagner institutus sum.

Jam tentaminibus et examine rigoroso coram gratioso medicorum ordine rite absolutis, fore spero, ut, dissertatione thesibusque publice defensis, summi in medicina et chirurgia honores in me conferantur.

THESES DEFENDENDAE.

1. Venae absorbent.
2. Inflammatio placentae plus damni affert foetui quam matri.
3. Non certum vesicae urinariae calculorum signum exstat, si excipias eorum secessum.
4. Omnis fractura cranii trepanationem requirit.
5. Placentae absorptionem defendo.

Troll, Heinrich

De placentae morbis diss. inaug. path.-therap

Berolinum 1835

Diss. 1585#Beibd.4

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10846266-1